

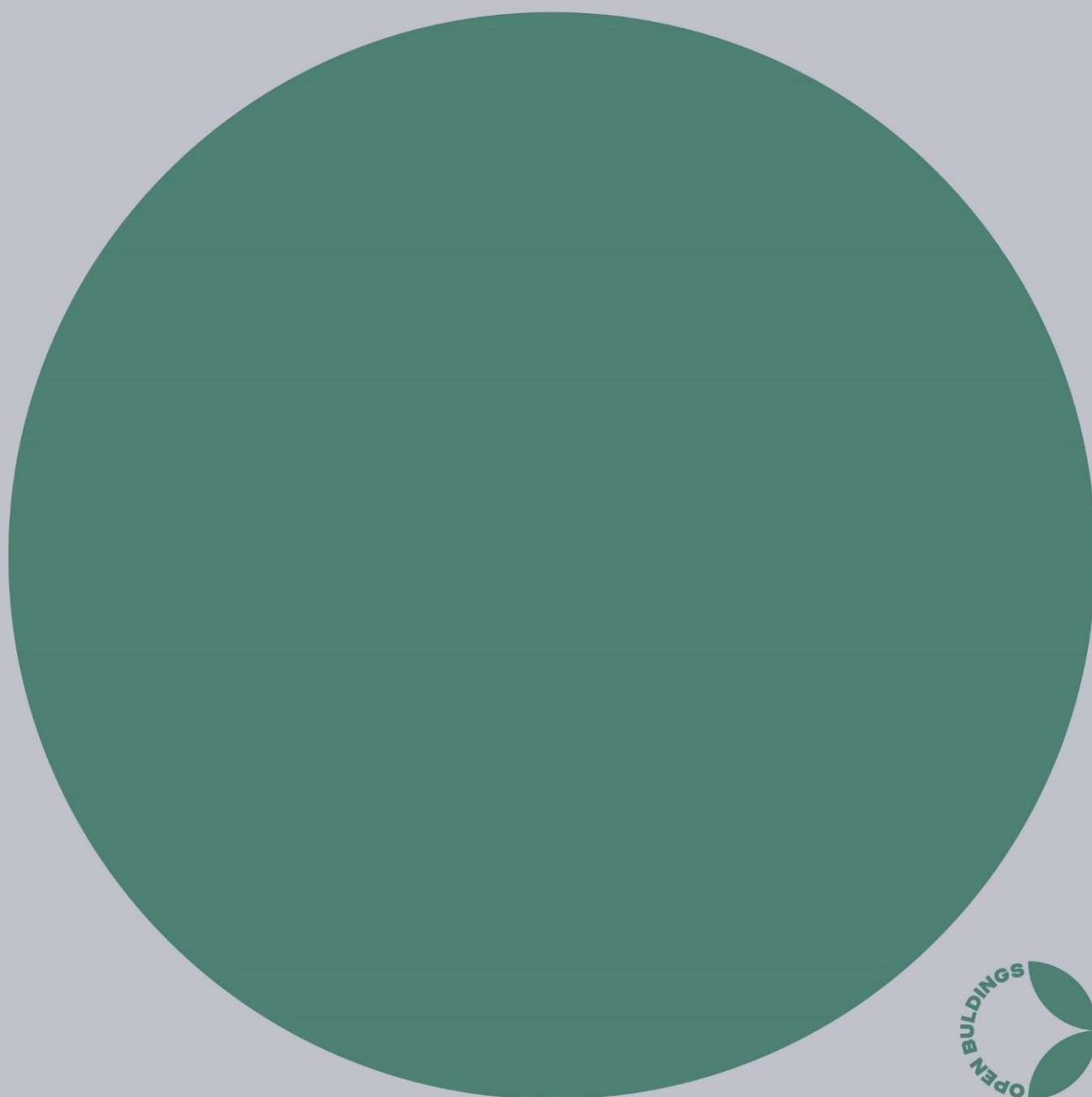

Co-funded by
the European Union

Good Practices Collection as a tool for Accessibility Audits

We hold the Key to Accessibility

Declarație de responsabilitate:

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin, însă, exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctele de vedere și opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA). Nici Uniunea Europeană și nici EACEA nu pot fi considerate răspunzătoare pentru acestea.

Cuprinsul publicației „Clădiri deschise din Europa”:

1. Introducere.....	5
1.1 Despre proiectul Open Buildings.....	5
1.2 Importanța accesibilității în arhitectură și construcții	6
1.3 Aspecte sociale și economice ale accesibilității	7
1.4 Prezentare generală a reglementărilor europene relevante	7
1.5 Grupuri țintă care beneficiază de publicație	8
1.6 Cum se utilizează acest ghid?.....	9
2. Accesibilitatea în arhitectură și construcții	10
2.1 Definirea accesibilității în mediul construit.....	10
2.2 Principii de bază ale proiectării accesibile.....	10
2.3 Cadrele juridice și standardele de accesibilitate în Europa.....	11
2.4 Integrarea accesibilității cu soluții durabile	12
2.5 Principiile designului universal	14
3. Analiza a nouă clădiri selectate	17
3.1 Metodologia de evaluare a accesibilității	17
3.2 Analiza detaliată a clădirilor selectate	18
3.3 Rezumatul concluziilor și recomandărilor.....	32
4. Orientări practice pentru evaluarea și îmbunătățirea accesibilității.....	33
4.1 Instrument simplu pentru autoevaluarea clădirilor	33
4.2 Soluții recomandate pentru adaptarea clădirilor.....	34
4.3 Rezumatul recomandărilor	36
5. Tendințe	37
5.1 Studii de caz și exemple inspiratoare: Cum au îmbunătățit accesibilitatea comunitățile locale?	37
5.2 Impactul mai larg al mediilor accesibile	41
5.3 Lecții învățate și recomandări	43
6. Recomandări pentru factorii de decizie și investitori.....	45
6.1 Cum să încurajăm investițiile incluzive?.....	45
6.2 Măsurarea randamentului investițiilor în turismul incluziv	46
6.3 Modele de finanțare pentru adaptări accesibile.....	47
7. Concluzii și apel la acțiune.....	50
7.1 Rezumatul principalelor concluzii	50

7.2 Oportunități pentru aplicarea și îmbunătățirea continuă.....	51
7.3 Apel la acțiune: Conducerea prin incluziune.....	54
8. Anexe și resurse suplimentare	56

Colecție de bune practici ca instrumente pentru audituri de accesibilitate

1. Introducere

1.1 Despre proiectul Open Buildings

Open Buildings of Europe: Colecție de bune practici ca instrumente pentru audituri de accesibilitate (OBLIGE) este o inițiativă europeană lansată pentru a aborda o lacună fundamentală în modul în care accesibilitatea este înțeleasă, implementată și promovată pe continent. Finanțat prin componenta Parteneriate la scară mică în domeniul educației și formării profesionale în cadrul programului Erasmus+, acest parteneriat strategic reunește organizații din Austria, România și Turcia. Ambiția sa generală este de a ridica standardul arhitecturii accesibile prin identificarea, analiza și promovarea unor modele de clădiri care prezintă bune practici.

Proiectul pune accentul pe aplicații din lumea reală, acoperind lacuna adesea mare dintre cadrele de reglementare și implementarea practică. Prin investigarea clădirilor publice precum muzee, hoteluri și lăcașuri de cult, proiectul arată cum poate fi se poate ajunge la accesibilitate în diferite stiluri arhitecturale și contexte istorice. Informațiile colectate stau la baza unei publicații detaliate și a unui set de instrumente practice pentru audituri ale clădirilor, care împreună au scopul de a le permite profesioniștilor și publicului să implementeze schimbări în propriile medii.

Proiectul OBLIGE este structurat în jurul a trei obiective generale: documentarea și promovarea diversității stilurilor arhitecturale europene, evidențiind în același timp soluții integrate de accesibilitate; promovarea unor abordări inovatoare și durabile pentru crearea de medii fără bariere și sensibilizarea publicului cu privire la accesibilitate și incluziune. Prin aceste obiective, proiectul nu numai că își aduce contribuția la transformarea fizică, dar favorizează și o schimbare culturală mai amplă către echitate și design universal în mediul construit.

Această publicație este rezultatul unei colaborări intense, al muncii de teren și al dialogului interdisciplinar. Ea are scopul de a inspira reflecție și acțiune, indiferent dacă sunteți un factor de decizie, un arhitect, un inginer, un proprietar sau administrator de clădiri sau doar un cetățean interesat să contribuie la o comunitate mai incluzivă.

Consortiul proiectului și rolurile partenerilor

MOVEO International Verein für soziale Nachhaltigkeit und Inklusion von Menschen mit Behinderungen (Austria) este organizația coordonatoare a proiectului OBLIGE. Cu sediul în Viena, MOVEO este o organizație non-guvernamentală dedicată sustenabilității sociale și incluziunii, cu accent special pe drepturile și participarea persoanelor cu dizabilități. Organizația a coordonat numeroase proiecte transnaționale în domeniile accesibilității, incluziunii și educației civice. În cadrul OBLIGE, MOVEO contribuie nu numai în calitate de coordonator, ci și cu o vastă experiență tehnică și în teren. Echipa are peste un deceniu de experiență practică în certificarea clădirilor, hotelurilor și facilităților publice în conformitate cu normele europene, precum și în evaluarea post-dezastru în urma incendiilor și a daunelor structurale, dar și în elaborarea de propuneri de reabilitare și adaptare.

Asociația CED România Centrul de Excelență prin Diversitate - CED (România) este o organizație non-guvernamentală specializată în accesibilitate, patrimoniu cultural, educație incluzivă și coeziune socială. CED are o vastă experiență în realizarea de audituri de accesibilitate și a dezvoltat instrumentul de evaluare Audara, utilizat în acest proiect pentru evaluarea clădirilor publice, inclusiv a celor istorice. Echipa a contribuit la evaluarea și certificarea a zeci de spații instituționale, culturale și private din România și din străinătate, inclusiv propuneri de adaptare pentru instituții de învățământ și unități sanitare. Cunoașterea aprofundată a standardelor europene și naționale garantează că această publicație se bazează pe aplicații reale și rigurozitate tehnică.

Türkiye Gençlik Birliği Derneği - TGBD (Turcia) este o organizație non-guvernamentală națională axată pe tineret, care activează la intersecția dintre educație, justiție socială și incluziunea persoanelor cu dizabilități. TGBD are experiență în mobilitatea europeană incluzivă a tinerilor cu grupuri cu abilități mixte, găzduind și mobilizând grupuri cu diverse dizabilități, dar și în drepturi ale persoanelor cu dizabilități și accesibilitate în turism și ospitalitate. Echipa sa multidisciplinară include profesioniști care au lucrat peste zece ani în evaluări de siguranță, inspecții de clădiri și planificarea reutilizării adaptive a instituțiilor publice și a hotelurilor. Experiența lor în aplicarea standardelor de accesibilitate în diverse tipuri de clădiri garantează că informațiile din această publicație sunt nu numai incluzive, ci și solide din punct de vedere tehnic și operațional.

1.2 Importanța accesibilității în arhitectură și construcții

Accesibilitatea în arhitectură este fundamentală pentru o societate democratică și incluzivă. Atunci când este implementat în mod judicios, designul accesibil le oferă persoanelor controlul asupra mediului lor, sporind astfel demnitatea, independența și participarea. Acesta depășește listele de verificare tehnice și reflectă un sistem de valori care prioritizează echitatea și accesul egal la oportunități, educație, ocuparea forței de muncă și cultură.

Accesibilitatea arhitecturală afectează o gamă largă de utilizatori, nu numai persoanele cu dizabilități, ci și cele cu leziuni temporare, boli cronice sau probleme de mobilitate legate de vârstă. Părinții care împing cărucioare, călătorii cu bagaje, livratorii și chiar copiii beneficiază de medii proiectate având în vedere incluziunea. Efectul cumulativ este un mediu construit care funcționează mai bine pentru toată lumea. Accesibilitatea universală îmbunătățește eficiența, reduce accidentele și favorizează o viață comunitară mai puternică.

În contextul urban, proiectarea unei infrastructuri fără bariere este deosebit de importantă. Trotuarele, clădirile publice și sistemele de transport trebuie să permită deplasarea facilă, să fie sigure și primitoare. Atunci când orașele acordă prioritate proiectării incluzive, ele creează locuri în care toți locuitorii pot prospera. Acest lucru nu numai că îmbogățește viața publică, dar contribuie și la coeziunea socială, afirmând valoarea participării fiecărui cetățean la spațiile comune.

1.3 Aspecte sociale și economice ale accesibilității

Beneficiile arhitecturii accesibile depășesc cu mult obligațiile morale, - ele sunt solide din punct de vedere economic și transformatoare din punct de vedere social. Investițiile în accesibilitate stimulează economiile pe termen lung, reducând necesitatea unor modernizări ulterioare și adaptări de urgență. Ele sporesc utilitatea clădirilor, permițând spațiilor să deservească un public mai larg în mod mai eficient. În cazul clădirilor comerciale, hotelurilor, restaurantelor și centrelor comerciale, accesibilitatea atrage o bază de clienți mai largă și îmbunătățește satisfacția utilizatorilor.

Din perspectiva turismului, infrastructura accesibilă permite călătorii incluzive, deschizând destinații pentru persoane care altfel ar putea fi excluse. Țările care investesc în transport public, situri culturale și cazare accesibile sunt mai bine poziționate pentru a atrage vizitatori internaționali, inclusiv călători în vârstă și persoane cu dizabilități - grupuri care reprezintă segmente de piață semnificative, cu o mobilitate în creștere.

La nivel macroeconomic, mediile accesibile reduc dependența de îngrijirea instituțională și promovează viața în comunitate. Atunci când persoanele cu dizabilități se pot deplasa independent și în siguranță prin spațiile publice, sunt implicate în activități de educație și formare sau merg la muncă, întreaga societate beneficiază de costuri reduse cu asistența socială, de o productivitate crescută și de incluziune socială. Accesibilitatea nu este, așadar, doar o obligație legală, ci un motor al progresului și un catalizator al dezvoltării echitabile.

1.4 Prezentare generală a reglementărilor europene relevante

Uniunea Europeană a recunoscut de mult timp importanța fundamentală a accesibilității și a elaborat un cadru de reglementare care să sprijine proiectarea incluzivă în toate statele membre. Aceste reglementări oferă temeiul juridic pentru ca arhitecții, dezvoltatorii și

autoritățile publice să pună în aplicare și să asigure respectarea standardelor de accesibilitate în construcții și servicii digitale. Printre cele mai influente instrumente juridice se numără **Directiva 2019/882** privind accesibilitatea produselor și serviciilor (**Directiva europeană privind accesibilitatea - EAA**), **ISO 21542 Construcția clădirilor - Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit**, care prezintă specificațiile tehnice pentru proiectarea clădirilor accesibile, și **EN 17210:2021 Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit - Cerințe funcționale**, care descrie cerințele funcționale minime de bază și recomandările comune, aplicabile întregului spectru al mediului construit, pentru un mediu construit accesibil și utilizabil, în conformitate cu principiile „Design for All/Universal Design” (Proiectare pentru toți/Proiectare universală), care vor facilita utilizarea echitabilă și sigură pentru o gamă largă de utilizatori, inclusiv persoanele cu dizabilități.

Standardul armonizat EN 301549 abordează în mod specific accesibilitatea pentru tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC), asigurând că instrumentele, interfețele și serviciile digitale sunt utilizabile de către persoanele cu dizabilități. Aceste politici formează un set coerent de cerințe care ghidează proiectarea mediilor fizice și virtuale. Mai mult, EAA urmărește armonizarea cerințelor de accesibilitate în toate țările UE, promovând coerența, interoperabilitatea și inovarea în întreaga Europă, precum și cerințe specifice pentru restul lumii care dorește să facă afaceri în UE.

Orașele și regiunile europene au depășit adesea cerințele de conformitate de bază, creând planuri ambițioase care combină cadrele juridice cu strategii de proiectare proactive. Municipality-urile integrează accesibilitatea în dezvoltarea urbană durabilă, utilizând tehnologii inteligente, planificare participativă și monitorizare bazată pe performanță pentru a se asigura că mediile lor servesc în mod echitabil tuturor cetățenilor. Aceste eforturi progresive arată că accesibilitatea, atunci când este abordată strategic, îmbunătățește calitatea vieții, oportunitățile economice și reziliența comunității.

1.5 Grupuri țintă care beneficiază de publicație

Această publicație este concepută pentru a servi unui public larg și divers, incluzând atât profesioniști, cât și persoane fără pregătire specială. Arhitecții, inginerii civili și proiectanții urbani vor găsi cadre practice și referințe pe care le pot aplica în proiectele în curs și viitoare. Proprietarii și administratorii de imobile, în special cei responsabili de hoteluri, restaurante și spații publice, pot utiliza acest ghid pentru a înțelege așteptările din punct de vedere legal și nevoile utilizatorilor, precum și pentru a planifica îmbunătățiri care sporesc funcționalitatea și experiența clienților.

Asistenții sociali, ONG-urile și grupurile de advocacy pentru persoanele cu dizabilități se pot baza pe această publicație ca sursă de cunoștințe pentru campanii, formare și implicarea comunității. Factorii de decizie și cei implicați în planificare urbană la nivelul orașelor o vor

găsi utilă pentru stabilirea priorităților strategice, elaborarea politicilor și alocarea resurselor pentru infrastructura incluzivă. Profesorii și studenții care urmează programele de arhitectură și urbanism pot încorpora materialul în programe de studiu care pun accentul pe proiectarea centrată pe utilizator și incluzivă.

În plus, cetățenii și activiștii locali interesați de îmbunătățirea comunităților lor vor găsi un limbaj accesibil, exemple vizuale și sfaturi practice care îi vor ajuta să acționeze. Prin prezentarea informațiilor într-un mod clar și captivant, această publicație contribuie la reducerea decalajului dintre limbajul tehnic și înțelegerea publicului. Ea invită toți cititorii să considere accesibilitatea ca o responsabilitate comună și un obiectiv realizabil.

1.6 Cum se utilizează acest ghid?

Acest ghid este structurat astfel încât să faciliteze accesul la informații atât conceptuale, cât și practice. Cititorii pot explora definițiile și principiile arhitecturii accesibile, pot consulta studii de caz detaliate din Austria, România și Turcia și pot aplica recomandări pas cu pas pentru îmbunătățirea accesibilității clădirilor. Documentul include fotografii, pictograme și liste de verificare pentru a spori claritatea și ușurința utilizării.

Conținutul este organizat în capitole tematice care permit cititorilor să găsească rapid ceea ce au nevoie. Pentru profesioniști, sunt furnizate specificații tehnice și seturi de instrumente pentru a sprijini implementarea. Pentru utilizatorii obișnuiți, rezumatele și elementele vizuale simplifică ideile complexe. Pentru instituții și investitori, publicația prezintă analize cost-beneficiu și recomandări de politici care susțin accesibilitatea ca o investiție inteligentă.

În cele din urmă, acest ghid servește ca un îndemn la acțiune. El încurajează cititorii nu numai să înțeleagă accesibilitatea, ci și să ia măsuri semnificative pentru implementarea acesteia. Fie că proiectați o clădire nouă, renați una veche sau pledați pentru o mai bună planificare urbană, cunoștințele din aceste pagini sunt menite să inspire schimbarea. Accesibilitatea nu este o tendință, ci un standard care reflectă valorile egalității, participării și demnității în mediul construit.

2. Accesibilitatea în arhitectură și construcții

2.1 Definirea accesibilității în mediul construit

Accesibilitatea se referă la proiectarea de produse, dispozitive, servicii și medii care să poată fi utilizate de toate persoanele, indiferent de abilitățile lor fizice sau cognitive. În arhitectură și construcții, acest lucru înseamnă crearea de spații care să se adapteze diverselor tipuri de utilizatori, inclusiv persoanelor cu dizabilități, vârstnicilor și celor cu deficiențe temporare.

Asigurarea accesibilității implică eliminarea barierelor care limitează mișcarea și utilizarea pentru anumite grupuri. Acest lucru depășește obstacolele fizice, cum ar fi scările fără rampe, și include măsuri de accesibilitate senzorială și cognitivă, cum ar fi semnalizare clară, semnale auditive și amenajări intuitive. Într-un mediu cu adevărat accesibil, persoanele cu abilități diverse pot naviga în spații în mod independent și în siguranță.

Mai mult, accesibilitatea nu este doar o cerință legală, ci un drept fundamental al omului. Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CRPD) impune accesul egal la mediul construit, transport și servicii publice. Pe măsură ce societățile devin mai conștiente de incluziune, există o presiune tot mai mare pentru ca accesibilitatea să devină o caracteristică standard a planificării urbane și a proiectării arhitecturale, și nu ca un element la care să te gândești ulterior.

2.2 Principii de bază ale proiectării accesibile

Proiectarea accesibilă se bazează pe câteva principii fundamentale care asigură uzabilitatea și confortul pentru toate persoanele, indiferent de abilitățile lor. Aceste principii includ:

- **Ușurința navigării:** spațiile trebuie proiectate intuitiv, cu căi de acces clare, dispuneri logice și repere vizibile pentru a ajuta toți utilizatorii să se orienteze.
- **Comunicare multisenzorială:** informațiile importante trebuie prezentate în mai multe formate, inclusiv semnale vizuale, auditive și tactile, pentru a se adapta persoanelor cu abilități senzoriale diferite.
- **Mobilitate fără bariere:** elementele arhitecturale precum rampele, ușile largi și intrările fără trepte ar trebui să fie standard pentru a permite accesul independent al persoanelor cu dizabilități locomotorii.
- **Abordare centrată pe om:** proiectele trebuie să se concentreze pe nevoile și preferințele utilizatorilor, nu să forțeze persoanele să se adapteze unor medii construite rigide.
- **Siguranță și confort:** mediile ar trebui să minimizeze riscurile prin incorporarea de suprafețe antiderapante, iluminat adecvat și caracteristici ergonomice.

2.3 Cadrele juridice și standardele de accesibilitate în Europa

Europa a stabilit o serie de reglementări privind accesibilitatea pentru a se asigura că mediul construit este incluziv și funcțional pentru toți utilizatorii. Printre cele mai importante prevederi legale și standarde se numără:

- **ISO 21542:2021 „Construcția clădirilor - Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit”**: un standard internațional care specifică cerințele de accesibilitate pentru clădiri, inclusiv intrări, trasee și spații interne.
- **EN 17210:2021 „Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit - Cerințe funcționale”**: descrie cerințele funcționale minime de bază și recomandările comune aplicabile întregului spectru al mediului construit, pentru un mediu construit accesibil și utilizabil, urmând principiile Design for All/Universal Design (Proiectare pentru toți/Proiectare universală), care vor facilita utilizarea echitabilă și sigură pentru o gamă largă de utilizatori, inclusiv persoanele cu dizabilități.
- **EN 301 549 „Cerințe de accesibilitate pentru produsele și serviciile TIC”**: un standard european care prezintă cerințele de accesibilitate pentru produsele și serviciile TIC, asigurând uzabilitatea pentru persoanele cu dizabilități.
- **EN 17161:2019 „Design pentru toți - Accesibilitate în conformitate cu o abordare de tip „Proiectare pentru toți” pentru produse, bunuri și servicii - Extinderea gamei de utilizatori”** este un standard european care oferă îndrumări cu privire la modul de utilizare a unei abordări de tip „Proiectare pentru toți” pentru a crea produse, bunuri și servicii accesibile unei game cât mai largi de utilizatori, inclusiv persoanelor cu dizabilități. Standardul reprezintă un cadru pentru organizații în scopul integrării accesibilității în procesele lor încă de la începutul proiectării și dezvoltării, în loc să o adauge ulterior.
- **ISO 21902:2021 „Turism și servicii conexe - Turism accesibil pentru toți - Cerințe și recomandări”**: un standard internațional care oferă un set cuprinzător de cerințe și recomandări pentru a face turismul și serviciile conexe accesibile tuturor persoanelor, indiferent de vârstă sau abilități. Standardul se aplică tuturor părților interesate din lanțul valoric al turismului, inclusiv administrațiilor publice, agențiilor de turism, operatorilor de turism și furnizorilor de servicii de cazare, transport și activități de agrement.
- **Directiva europeană privind accesibilitatea (EAA)**: o directivă care stabilește standarde comune de accesibilitate pentru o serie de produse și servicii pe piața internă a Uniunii Europene, în vigoare de la 28 iunie 2025. Obiectivul său principal este de a îmbunătăți accesul persoanelor cu dizabilități prin armonizarea legislațiilor naționale, facilitarea comerțului transfrontalier pentru întreprinderi prin eliminarea barierelor și asigurarea unei game mai largi de opțiuni și a unor prețuri mai mici pentru consumatori. Actul se aplică atât organizațiilor din sectorul public, cât și celor din

sectorul privat și acoperă produse precum computere, smartphone-uri, cărți electronice și servicii precum comerțul electronic, serviciile bancare și numerele de urgență, cu scopul de a îmbunătăți accesibilitatea în mediile digitale și fizice din statele membre ale UE.

- **Legile naționale privind accesibilitatea:** multe țări europene au propria legislație care reglementează proiectarea accesibilă, cum ar fi DIN 18040 din Germania, Codul de accesibilitate din Franța și Regulamentul privind construcțiile, partea M, din Regatul Unit al Marii Britanii.

Respectând aceste cadre, arhitecții și urbanistii pot crea medii care îndeplinesc obligațiile legale, promovând în același timp incluziunea.

2.4 Integrarea accesibilității cu soluții durabile

În contextul arhitecturii contemporane și al dezvoltării urbane, accesibilitatea și durabilitatea nu mai sunt considerate obiective separate sau concurente. Dimpotrivă, ele sunt înțelese din ce în ce mai mult ca forțe **complementare** care, atunci când sunt integrate, creează medii mai sănătoase, mai incluzive și mai rezistente pentru generațiile actuale și viitoare.

Accesibilitatea asigură că mediul construit poate fi utilizat de toată lumea, indiferent de vârstă, abilități sau circumstanțe, în timp ce durabilitatea pune accentul pe responsabilitatea față de mediu, utilizarea eficientă a resurselor și adaptabilitatea pe termen lung. Atunci când sunt combinate în mod judicios, aceste două principii formează fundamentul a ceea ce am putea numi **incluziune holistică**: o abordare de proiectare care respectă atât oamenii, cât și planeta.

Unul dintre cele mai promițătoare domenii de integrare este proiectarea clădirilor care sunt atât **eficiente din punct de vedere energetic, cât și incluzive**. Elemente arhitecturale precum izolația avansată, panourile solare și sistemele de ventilație cu recuperare de energie sunt acum dezvoltate cu interfețe accesibile, permițând persoanelor cu mobilitate redusă sau cu deficiențe senzoriale să controleze în mod independent condițiile din interior. Tehnologiile fără atingere precum sistemele de iluminat și climatizare activate prin voce servesc nu numai ca soluții de economisire a energiei, ci și ca factori critici de autonomie pentru utilizatorii care, altfel, ar putea fi dependenți de asistență. Clădirea inteligentă, în acest sens, nu este doar inteligentă din punct de vedere funcțional, ci **și din punct de vedere etic**, -pentru că ia în considerare nevoile diverse ale oamenilor ca parte a logicii sale operaționale.

Alegerea materialelor este un alt domeniu în care accesibilitatea și durabilitatea se intersectează în mod natural. Materialele cu emisii reduse, netoxice și hipoalergenice îmbunătățesc calitatea aerului din interior și susțin sănătatea ocupanților, în special a celor cu boli cronice sau sensibilități senzoriale. Finisajele durabile și ușor de întreținut reduc frecvența renovărilor, ceea ce, la rândul său, minimizează deșeurile și costurile pe termen lung. Mai mult, materialele flexibile precum pardoselile modulare sau sistemele de partiții mobile -

permit utilizarea adaptabilă a spațiului, ceea ce este deosebit de important în casele sau facilitățile care găzduiesc persoane cu dizabilități sau cu condiții fizice care se schimbă în timp.

Proiectarea spațiilor publice beneficiază, de asemenea, enorm de pe urma acestei abordări duale. În parcuri și zone verzi urbane, crearea de poteci netede, fără trepte, ajutoare tactile de navigare și zone de relaxare umbrite încurajează utilizarea incluzivă, promovând în același timp obiective de mediu, cum ar fi reducerea căldurii și biodiversitatea. Atunci când grădinile comunitare, acoperișurile verzi și zonele de recreere bazate pe natură sunt proiectate pentru a fi accesibile prin rampe sau lifturi, ele devin **spații** cu adevărat **comune**, deschise nu doar persoanelor agile din punct de vedere fizic, ci tuturor, inclusiv rezidenților vârstnici, copiilor și persoanelor cu limitări fizice sau cognitive. Aceste spații favorizează interacțiunea socială, reduc izolarea și susțin bunăstarea mentală, îmbunătățind în același timp amprenta ecologică a orașelor.

Și sistemele de mobilitate durabilă suferă transformări prin prisma accesibilității. **Rețelele de transport public** care dispun de acces la nivel, sisteme de navigație audiovizuale în timp real și interfețe intuitive de emiterie a билетelor asigură condiții pentru ca toată lumea să se poată deplasa liber, în siguranță și la prețuri accesibile. Atunci când autobuzele, tramvaiele și trenurile electrice sunt concepute nu numai pentru a fi prietenoase cu clima, ci și pentru a fi accesibile, ele permit o formă de mobilitate ecologică care nu lasă pe nimeni în urmă. În acest context, transportul incluziv nu este doar un serviciu social, ci devine un element esențial al vieții urbane durabile.

La nivel de politici, integrarea accesibilității și a durabilității necesită colaborare intersectorială. Urbaniștii, arhitecții, oamenii de știință din domeniul mediului și apărătorii drepturilor persoanelor cu dizabilități trebuie să lucreze la unison pentru a elabora reglementări, stimulente și strategii de finanțare care să promoveze simultan ambele obiective. Municipaliitățile care investesc în această agendă duală constată adesea că beneficiile se multiplică: nu numai că orașele sunt mai locuibile și mai rezistente, dar sunt și mai atractive din punct de vedere economic pentru rezidenți, investitori și turiști deopotrivă.

În cele din urmă, integrarea accesibilității și a durabilității reprezintă o schimbare culturală profundă, de la conformitate reactivă la **îngrijire proactivă**. Această noțiune recunoaște că adevăratul progres înseamnă proiectarea având în vedere interesele tuturor, respectând în același timp obligația noastră de a conserva resursele naturale și ecosistemele. De asemenea, recunoaște că mediile incluzive nu sunt doar mai juste, ci și mai eficiente, adaptabile și durabile pe termen lung. Prin alinierea acestor doi piloni ai dezvoltării orientate spre viitor, pregătim terenul pentru clădiri și comunități care nu sunt doar funcționale și frumoase, ci și echitabile, care îi sprijină pe oameni și durabile.

2.5 Principiile designului universal

Designul universal este o filosofie și o strategie de proiectare care vizează crearea de medii accesibile și utilizabile de către toate persoanele, indiferent de vârstă, abilități sau circumstanțe. Având la bază Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (Articolul 2), acesta recunoaște diversitatea umană ca fiind naturală și de așteptat, și promovează incluziunea încă de la început, fără a se baza pe adaptare sau soluții specializate. Promovează accesibilitatea, uzabilitatea, incluziunea și echitatea, asigurând că mediile, produsele și serviciile pot fi accesate, înțelese și utilizate în cea mai mare măsură posibilă de către toată lumea, fără a fi nevoie de modificări ulterioare sau de proiectare specializată. Proiectarea universală conduce la o viață mai independentă, la reducerea barierelor, la o atractivitate mai mare pe piață și la o societate mai durabilă și mai echitabilă.

Valoarea designului universal depășește infrastructura fizică, ea modelează modul în care oamenii se simt și interacționează cu spațiul. Un mediu proiectat universal nu îi face pe oameni să se simtă ca excepții sau ca o adăugire de ultim moment, ci transmite mesajul că toată lumea aparține acelui spațiu. Acest principiu este cu atât mai relevant astăzi, când societățile se confruntă cu schimbări demografice, provocări climatice și necesitatea de a reimagina spațiile publice și private care susțin sănătatea, demnitatea și independența. Fie că este vorba de proiectarea unei biblioteci publice, de renovarea unui monument istoric sau de proiectarea de noi unități rezidențiale, designul universal oferă un cadru cuprinzător pentru o dezvoltare echitabilă și rezilientă.

La baza designului universal se află **șapte principii fundamentale** dezvoltate în 1997 de o echipă de arhitecți, designeri de produs, ingineri și cercetători în designul mediului, condusă de regretatul Ronald Mace de la Universitatea de Stat din Carolina de Nord (NCSSU). Aceste principii ghidează crearea de clădiri, produse și sisteme care sunt incluzive mai curând prin intenție decât prin renovare. Acestea includ utilizarea echitabilă, flexibilitatea în utilizare, utilizarea simplă și intuitivă, informații perceptibile, toleranță la erori, efort fizic redus și dimensiune și spațiu pentru abordare și utilizare. Fiecare principiu reprezintă o dimensiune esențială a uzabilității și asigură că mediul construit se adaptează întregii diversități umane.

Utilizarea echitabilă se referă la un design util și comercializabil pentru persoane cu abilități diverse. Acesta necesită eliminarea segregării și asigurarea accesului prin aceleași mijloace, ori de câte ori este posibil. În mediul construit, acest lucru ar putea însemna intrări înclinate care înlocuiesc scările, uși suficient de largi pentru toți utilizatorii și aranjamente ale scaunelor care includ utilizatorii de scaune cu roțile, fără a-i marginaliza. Adevărata echitate în proiectare asigură că nimeni nu are o experiență „separată, dar egală”, ci participă pe deplin și cu demnitate.

Flexibilitatea în utilizare pune accentul pe acomodarea unei game largi de preferințe și abilități individuale. Aceasta include spații care pot fi reamenajate cu ușurință, mobilier care se adaptează nevoilor utilizatorilor sau servicii care oferă multiple moduri de interacțiune. O sală de conferințe, de exemplu, care oferă atât mijloace vizuale de prezentare, cât și descrieri verbale, sau săli de clasă care include atât spații de lucru în picioare, cât și așezate, ilustrează acest principiu. Proiectarea cu flexibilitate nu numai că sprijină utilizatorii cu dizabilități, dar permite și utilizarea multigenerațională și multiculturală.

Utilizarea simplă și intuitivă acordă prioritate clarității, ușurinței și universalității înțelegerii. Mediile nu ar trebui să impună utilizatorilor să interpreteze instrucțiuni complexe sau să învețe coduri necunoscute pentru a naviga sau a funcționa în cadrul acestora. Sistemele de orientare, interfețele utilizatorilor și serviciile publice beneficiază toate de secvențierea logică, simbolurile standard și dependența minimă de limbaj. În nodurile de transport, spitale și clădiri civice, dispunerea clară, căile de navigare codificate prin culori și indicatorii multisenzoriali reduc stresul și sporesc independența tuturor utilizatorilor.

Informațiile perceptibile asigură că informațiile necesare sunt comunicate în mod eficient, indiferent de abilitățile senzoriale. Acest lucru înseamnă consolidarea mesajelor din punct de vedere vizual, auditiv și tactil. Exemple includ indicatoare tactile pe podea, semnalizare Braille, anunțuri audio și alarme vizuale. În spațiile digitale, acest lucru implică asigurarea faptului că cititoarele de ecran pot interpreta interfețele și că prezentarea conținutului se realizează printr-un contrast adecvat și dimensiuni ale fontului ajustabile. Acest principiu este important în special în situațiile de urgență, când comunicarea trebuie să ajungă rapid și clar la toată lumea.

Toleranța la eroare se concentrează pe minimizarea consecințelor acțiunilor accidentale sau neintenționate. În spațiile fizice, acest lucru se traduce prin medii sigure și tolerante: balustrade lângă denivelări, colțuri rotunjite, mecanisme de oprire automată pentru aparate și spațiu generos la uși pentru a preveni lovirea. În sistemele digitale sau operaționale, acest lucru ar putea însemna opțiuni de anulare, pași de confirmare clari și feedback care ajută utilizatorii să recupereze din greșeli. Scopul este acela de a construi spații care să susțină variabilitatea umană și să prevină vătămările.

Efort fizic redus se referă la efortul fizic necesar pentru a interacționa cu un spațiu sau pentru a efectua o sarcină. Ușile care se deschid cu senzori, lifturile cu comenzi la care se poate ajunge cu ușurință, mânerele cu pârghie în loc de butoane și robinetele hands-free reduc efortul și extind uzabilitatea pentru persoane de diferite dimensiuni, forțe și niveluri de energie. În special în mediile medicale, de transport și în instituțiile de învățământ, minimizarea cerințelor fizice ajută la crearea unor experiențe echitabile și fără stres pentru utilizatori.

Dimensiunea și spațiul pentru acces și utilizare se referă la dimensiunile fizice și amenajarea spațiului necesare utilizatorilor pentru a se deplasa și a interacționa cu mediul. Aceasta include

asigurarea unui spațiu adecvat pentru manevrarea scaunelor cu roțile, scaune care să acomodeze animalele de serviciu și amenajări care să țină cont de utilizatorii de dispozitive de asistență. Spațiul liber lângă comenzi, spațiul pentru genunchi sub tejghele și liniile de vizibilitate adecvate pentru utilizatorii așezați și în picioare contribuie la crearea unor medii care nu sunt doar accesibile, ci și confortabile și demne.

Dincolo de accesul fizic, designul universal promovează incluziunea emoțională și socială. Un mediu bine proiectat reduce sentimentele de anxietate, dependență sau excludere. Sporește încrederea, autonomia și participarea. În școli, acest lucru poate sprijini învățarea incluzivă; în birouri, poate contribui la oportunități de angajare echitabile. În case și în centrele de îngrijire, designul universal poate permite îmbătrânirea la domiciliu cu demnitate și siguranță. Impactul său holistic asupra calității vieții este profund și măsurabil.

Mai mult, designul universal este în concordanță cu sustenabilitatea. Prin reducerea necesității unor modificări costisitoare în viitor, acesta susține eficiența resurselor pe termen lung. Permite clădirilor să servească mai multe generații fără reconstrucții radicale. Permite mediilor să rămână funcționale în fața schimbărilor sociale și demografice. Mediile incluzive sunt în mod inerent mai rezistente, adaptabile și pregătite pentru viitor.

Pe măsură ce discuția globală privind echitatea, bunăstarea și accesibilitatea evoluează, designul universal apare nu doar ca un set de recomandări tehnice, ci și ca o abordare a dezvoltării bazată pe valori. Ne invită să ne gândim pentru cine proiectăm, ce bariere acceptăm ca fiind normale și cum putem trece la spații care reflectă cu adevărat diversitatea umană. În acest sens, designul universal este o strategie de drepturile omului, un instrument de sănătate publică și o marcă a excelenței în design. Aplicarea sa necesită creativitate, colaborare și curajul de a regândi standardele noastre, punând demnitatea, incluziunea și uzabilitatea în centrul lumii construite.

3. Analiza a nouă clădiri selectate

3.1 Metodologia de evaluare a accesibilității

Evaluarea accesibilității clădirilor urmează o metodologie structurată care evaluează multiple aspecte privind uzabilitatea, siguranța și conformitatea cu standardele internaționale de accesibilitate. Metodologia include atât tehnici de evaluare calitativă, cât și cantitativă, pentru a asigura rezultate cuprinzătoare.

Criterii de evaluare

Evaluarea accesibilității se bazează pe mai multe criterii cheie care determină cât de eficient se adaptează o clădire la diverse tipuri de utilizatori. Acestea includ:

- **Accesibilitatea intrării și a ieșirii:** examinarea căilor de acces, rampelor, lățimii ușilor și mecanismelor ușilor automate pentru a asigura intrarea și ieșirea fără bariere.
- **Circulația internă:** evaluarea holurilor, lifturilor și scărilor pentru a determina ușurința deplasării în interiorul clădirii.
- **Camere accesibile:** de exemplu, întrerupătoare și mânere coborâte, bucle de inducție pentru oaspeții cu deficiențe de auz și spațiu liber suficient pentru manevrarea scaunelor cu roțile
- **Toalete:** analizarea accesibilității toaletelor, inclusiv bare de sprijin, înălțimea chiuvetei și spațiu adecvat de manevră pentru utilizatorii de scaune cu roțile.
- **Sistemul de orientare și semnalizare:** evaluarea clarității indicatoarelor de direcție, disponibilitatea semnalizării în Braille și a sistemelor de ghidare auditivă.
- **Locuri de ședere și spații publice:** trecerea în revistă a dispunerii locurilor de ședere, a amenajării mobilierului și a zonelor de ședere accesibile desemnate în facilitățile publice.
- **Ieșiri de urgență și măsuri de siguranță:** asigurarea căilor de evacuare accesibile, a alarmelor cu semnale vizuale și auditive și a sistemelor de asistență în caz de urgență.

Fiecare clădire este evaluată pe baza conformității cu aceste criterii, cu note suplimentare privind zonele care necesită îmbunătățiri.

Instrumente și tehnici utilizate

Pentru a efectua evaluări aprofundate, se utilizează o combinație de instrumente digitale și manuale:

- **Aplicații de audit al accesibilității:** aplicații mobile și desktop concepute pentru a evalua conformitatea accesibilității pe baza standardelor internaționale.

- **Instrumente de măsurare a distanței cu laser:** utilizate pentru a măsura lățimea coridoarelor, spațiul liber al ușilor și amplasarea mobilierului pentru evaluări precise.
- **Sondaje privind experiența utilizatorilor:** colectarea de feedback de la persoanele cu dizabilități care utilizează clădirea în mod regulat pentru a identifica provocările reale legate de utilizare.
- **Inspecții vizuale la fața locului:** efectuate de experți în arhitectură și accesibilitate pentru a identifica barierele fizice și a propune modificări.

3.2 Analiza detaliată a clădirilor selectate

Au fost evaluate utilizând metodologia de mai sus nouă clădiri, trei din Austria, trei din România și trei din Turcia. În plus, a fost auditat și un eveniment- Balul Diversității de la Viena.

Fiecare studiu de caz include o descriere a clădirii, soluțiile de accesibilitate implementate, fotografii relevante și principalele provocări întâmpinate în realizarea accesibilității.

Pentru a oferi o bază relevantă de comparație, au fost selectate trei tipuri de clădiri: un muzeu, un lăcaș de cult și un hotel.

19

Clădiri din Austria

1. Vila Klimt

Tip: Muzeu

Proprietate: Publică

Statut de patrimoniu cultural: Da (structură protejată)

Anul construcției: cca. 1915

Stare de renovare: Renovată în 2012

Locație: Feldmühlgasse 11, 1130 Viena, Austria

Site web: www.klimtvilla.at

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 25.000

Descriere:

Vila Klimt este un muzeu și un centru cultural situat în fostul atelier al artistului Gustav Klimt. Acesta prezintă viața, procesul artistic și influența artistului prin schițe originale, replici și expoziții curate. Clădirea păstrează o mare parte din caracterul său de la începutul secolului al XX-lea, încorporând în același timp modernizări pentru uz public.

Caracteristici de accesibilitate:

Accesul fără trepte este disponibil printr-o intrare special amenajată; circulația interioară este în mare parte la nivel, cu balustrade pe scări. Un lift face legătura între etajele expoziționale, iar la parter se află o toaletă accesibilă. La cerere, sunt disponibile scaune portabile/taburete pliante. Etichetele sunt tipărite clar în vitrinele principale și se poate furniza un ghid audio cu asistența personalului.

Provocări și soluții:

Unele caracteristici originale creează puncte de trecere înguste și praguri mici (aproximativ 1-3 cm) între camere. La sosire este necesar să anunțați personalul pentru a utiliza ruta fără trepte și liftul; liftul este potrivit pentru scaune cu roțile standard, în timp ce scaunele cu roțile electrice mai mari sau scuterele pot necesita o intrare atentă, în unghi, cu îndrumarea personalului. Camerele mai mici pot fi aglomerate în perioadele de vârf, limitând raza de întoarcere, și de aceea este recomandat să planificați vizitele la începutul sau la sfârșitul zilei. Aleile exterioare ale grădinii pot include secțiuni cu pietriș/denivelate; urmați ruta pavată și solicitați asistență dacă este necesar. Planificați pauzele pentru toaletă înainte de a utiliza liftul către etajele superioare; se pot solicita scaune portabile pentru a crea puncte de odihnă de-a lungul traseului.

2. Catedrala Ortodoxă Rusă din Viena

Tip: Obiectiv religios

Proprietate: Privată (Biserica Ortodoxă Rusă)

Statut de patrimoniu cultural: Da

Anul construcției: anii 1890

Stare de renovare: Întreținut, îmbunătățiri minore

Locație: Jaurèsgasse 2, 1030 Viena, Austria

Site web: <https://nikolsobor.org/SITE3/index.php?lang=de-at>

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 35.000

Descriere:

Catedrala ortodoxă rusă Sfântul Nicolae din Viena este sediul comunității ortodoxe ruse din Austria. Construită între 1893 și 1899 ca biserică a ambasadei și sfințită la 4 (17) aprilie 1899, ea servește ca sediu eparhial din 1962. Din punct de vedere arhitectural, ea exemplifică stilul neobizantin/rus în arhitectura ecleziastică: cinci cupole în formă de ceapă care încununează volumul central, o clopotniță înaltă, o fațadă din cărămidă roșie cu muluri din piatră albă, frize cu motive „kokoshnik” și plăci ceramice policrome. În interior, un iconostas bogat și picturi murale se desfășoară într-o dispunere clasică cruciformă.

Caracteristici de accesibilitate:

Accesul fără trepte este posibil prin curtea interioară. Ușile duble fără prag (exterioare din fier forjat, interioare din lemn; un canat >90 cm ținut deschis în timpul slujbelor) duc la foaiere liniștite la ambele niveluri. Biserica inferioară are podele plane și uniforme; biserica superioară oferă scaune în spațiul pentru odihnă și rugăciune. Accesul vertical este asigurat de un lift cu platformă pe scara interioară curbată. Magazinul de suveniruri și sala de adunări sunt situate lângă holul superior, iar în curte se află bănci ample pentru așteptare sau odihnă.

Provocări și soluții:

Lacunele cheie - semnalizare minimă, vizibilitate redusă a scărilor/marginii și semnale de urgență limitate - pot fi rezolvate cu un set discret de indicatoare (pictograme, etichete pentru uși, planuri de evacuare), muchii contrastante durabile și avertismente tactile, plus LED-uri de ghidare la noduri și cotituri. Siguranța și fluxul sunt îmbunătățite cu balustrade continue pe ambele părți ale scării principale și un lumânărar acoperit în aer liber pentru a reduce funinginea și cozile din interior. Pentru vizite mai lungi și mai demne, una dintre toaletele de la parter poate fi transformată în conformitate cu specificațiile de proiectare universală. Protecția împotriva incendiilor sensibilă la patrimoniu (detectare prin aspirare, evacuare vocală multilingvă, suprimare prietenoasă cu arta) și un pachet de microclimat (filtrare,

control UV/IR, senzori de mediu) protejează oamenii și operele de artă, respectând în același timp elementele protejate ale clădirii.

3. Hotel Motto Mariahilf

Tip: Hotel

Proprietate: Privată

Statut de patrimoniu cultural: Da

Anul construcției: anii 1870

Stare de renovare: Parțial renovat (2021)

Locație: Mariahilfer Straße 71a, Schadekgasse 20, 1060 Viena, Austria.

Site web: <https://www.hotelmotto.at/>

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 18.000

Descriere:

Hotel MOTTO este un hotel boutique de design situat în cartierul Mariahilf din Viena, care îmbină stilul parizian al anilor 1920 cu stilul vienez contemporan într-o clădire istorică din secolul al XIX-lea. Camerele sunt dotate cu detalii atent alese - lenjerie din bumbac egiptean, paturi cu somieră și opere de artă selectate -, iar brutăria MOTTO Brot din incintă oferă un mic dejun copios și relaxat. La ultimul etaj, restaurantul/barul Chez Bernard se află sub o cupolă de sticlă impresionantă, cu terasă pe acoperiș și vedere la oraș, fiind un loc popular atât pentru localnici, cât și pentru oaspeți. Per ansamblu, este un loc elegant, orientat spre artă, situat chiar pe strada animată Mariahilfer Straße.

Caracteristici de accesibilitate:

Intrarea fără trepte și o secvență de recepție clară și lizibilă stabilesc o bază solidă. Circulația verticală este robustă, cu acces cu liftul la etajele pentru oaspeți și la zonele F&B de la nivel superior, inclusiv terasa de pe acoperiș; acolo unde pragurile terasei prezintă ușoare diferențe de nivel, se utilizează rampe mobile pentru evenimente. Coridoarele sunt generoase și au finisaje uniforme, orientarea este intuitivă, iar personalul primește instruire periodică în materie de accesibilitate, etichetă incluzivă și comunicare cu oaspeții, ceea ce conferă consecvență și demnitate pe tot parcursul sejurului oaspeților.

Provocări și soluții:

Nu există lacune critice, ci doar o îmbunătățire profesională a unei configurații deja excelente: adăugarea unei fișe multilingve *de accesibilitate și siguranță* în cameră, cu cod QR pentru asistență și caracteristici detaliate; aplicarea unor indicii vizuale/tactile ușoare pe comenzile cheie pentru o găsimă mai rapidă; oferirea unei opțiuni de menaj la cerere, potrivită pentru persoanele sensibile la mirosuri/alergii. Măsurile medii includ un segment de recepție coborât, cu buclă de inducție, un scaun cu roțile pentru duș/toaletă care poate fi împrumutat, cu proceduri operaționale standard clare, și aducerea site-ului web/fluxului de rezervări la WCAG 2.2 AA (inclusiv un filtru „cameră accesibilă” și specificații precise). Ca opțiuni premium, se va lua în considerare un pachet acustic „Silent Rooms” pentru confort neuro-inclusiv și dispozitive de ridicare cu șine de tavan în 2-3 camere pentru a permite transferuri sigure

independente/asistate. Toate măsurile sunt discrete, reversibile și sensibile la patrimoniul cultural.

4. Balul Diversității

Tip: Eveniment

Proprietate: Privată

Statutul patrimoniului cultural: Nu

Anul construcției: n/a

Stare de renovare: n/a

Locație: Primăria Vienei, Friedrich-Schmidt-Platz 1, 1010 Wien, Austria

Site web: <https://www.diversityball.at/>

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 4.000

Descriere:

Diversity Ball este o gală incluzivă, fără bariere, organizată la Primăria Vienei, care celebrează diversitatea, egalitatea și unitatea printr-un program muzical și artistic de mai multe ore. Cea mai recentă ediție (6 septembrie 2025) a adunat peste 3.500 de invitați pe șase scene, cu peste 100 de artiști, inclusiv Deaf Beat Club și interpretare în limba semnelor pe scenă. Obiectivul principal: accesibilitate, durabilitate și un spațiu sigur pentru fiecare comunitate.

Caracteristici de accesibilitate:

Accesul fără trepte la Primăria Vienei prin intrarea Lichtenfelsgasse (cu rampe și uși automate) duce la trasee clar semnalizate, servite de lifturi, care traversează holurile și căile de evacuare. Sunt disponibile șapte toalete accesibile (cinci la parter, două la primul etaj), iar lângă intrarea Hof 3 se află o garderobă accesibilă. Pe scena principală, întregul program este interpretat în limba austriacă a semnelor (ÖGS) până la ora 00:30, cu artiști surzi în distribuție; codurile QR de la toate barurile fac legătura directă cu meniurile de băuturi în ÖGS. „Îngerii comunicării” instruiți și personalul de asistență vizibil (veste galbene) oferă sprijin oaspeților cu nevoi cognitive sau de comunicare la două puncte de informare (Arkadenhof și Feststiegen), iar la scena principală sunt oferite veste/centuri vibrante pentru vizitatorii surzi/cu deficiențe de auz. Accesul digital respectă WCAG 2.2 AA, cu broșuri PDF/UA și o prezență web care pune accentul pe accesibilitate. Împreună, aceste măsuri asigură un eveniment de amploare fără bariere, sigur și demn.

Clădiri din România

1. Catedrala Patriarhală Ortodoxă Română - Mitropolia

Tip: Obiectiv religios

Proprietate: Privată (Biserica Ortodoxă Română)

Statut de patrimoniu cultural: Da (structură protejată)

Anul construcției: cca. 1658

Stare de renovare: Renovată în 2008

Locație: Aleea Dealul Mitropoliei nr. 25, S. 4, 040163, București, România

Website: www.patriarhia.ro

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 25.000

Descriere: Catedrala Mitropoliei este unul dintre cele mai importante repere ale orașului. Construită în secolul al XVII-lea, a devenit biserica principală a credinței ortodoxe românești și, mai târziu, sediul Patriarhiei. Catedrala se află pe Dealul Patriarhiei, aproape de centrul orașului, și este cunoscută pentru stilul său tradițional și atmosfera pașnică. Mulți vizitatori vin aici pentru a admira frescele și pentru a participa la sărbătorile religioase, în special în timpul sărbătorii Sfântului Dimitrie cel Nou, patronul Bucureștiului.

Caracteristici de accesibilitate: Biserica este situată pe un deal, ceea ce poate face accesul dificil pentru vizitatorii cu mobilitate redusă, din cauza pantei care duce la sit. Cu toate acestea, odată ajunși pe deal, curtea principală și zonele de intrare sunt relativ plane și există, de asemenea, o intrare accesibilă pentru scaune cu roțile în biserică.

Provocări și soluții: Biserica este destul de întunecată în interior și nu există hărți tactile sau semnalizare în Braille. Cel mai bine este să veniți cu un însoțitor sau un ghid care să vă poată descrie operele de artă și arhitectura. Aplicațiile audio sau înregistrările pot face, de asemenea, vizita mai plăcută.

2. Muzeul Național de Artă al României

Tip: Muzeu

Proprietate: Publică

Statut de patrimoniu cultural: Da (clădire protejată)

Anul construcției: 1937 - 1939

Stare de renovare: Renovat în 2013

Locație: Calea Victoriei 49-53, S.C. 1, 010063, București, România

Website: www.mnar.ro

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 220.000

Descriere: Muzeul este cel mai important muzeu de artă din țară, găzduit în fostul Palat Regal de pe Calea Victoriei, în centrul Bucureștiului. Colecțiile sale includ artă medievală și modernă românească, precum și opere europene ale unor maeștri precum El Greco, Rembrandt, Monet și Rubens. Vizitatorii pot explora atât interioarele istorice ale palatului, cât și o gamă largă de expoziții, ceea ce îl face una dintre principalele atracții culturale ale Bucureștiului.

Caracteristici de accesibilitate: Pentru utilizatorii de scaune cu rotile, accesul este bun, cu rampe, lifturi și pavaj neted în interior. Toaleta este, de asemenea, accesibilă. Muzeul oferă și activități senzoriale, cum ar fi atingerea materialelor utilizate în pictură. În galerii sunt disponibile panouri informative în limba română și în limba engleză, dar nu există tururi în limba semnelor. Materialele scrise contribuie la o mai bună accesibilitate a expozițiilor.

Provocări și soluții: Muzeul este parțial adaptat pentru vizitatorii cu dizabilități. Utilizatorii de scaune cu rotile pot accesa majoritatea galeriilor cu ajutorul personalului, prin rampe și lifturi. Vizitatorii nevăzători sunt încurajați să vină cu un însoțitor sau să se alăture unui tur ghidat și, la cerere, este disponibilă o expoziție tactilă, în timp ce vizitatorii surzi se pot baza pe texte bilingve pe pereți și broșuri. Este disponibilă o toaletă accesibilă.

3. Hotelul Novotel Bucharest City Centre

Tip: Hotel

Proprietate: Privată (Grupul Accor)

Statutul patrimoniului cultural: Nu

Anul construcției: 2006

Stare de renovare: Renovare majoră în 2018

Locație: Calea Victoriei 37B, 010061, Sectorul 1, București, România

Site

web:

<https://www.novotelbucharestcitycentre.com/>

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 50.300

Descriere: Novotel Bucharest City Centre combină o fațadă neoclasică istorică cu o structură modernă din sticlă și oțel, oferind atât eleganță, cât și funcționalitate în inima Bucureștiului. Situat pe Calea Victoriei, hotelul se află la câțiva pași de Centrul Vechi, Piața Universității, Parcul Cișmigiu și mai multe muzee. Hotelul dispune de 258 de camere, un centru de wellness cu piscină, saună, sală de fitness și hamam, un restaurant contemporan (Winestone Victoriei 37) și multiple săli de conferințe și de ședințe, ceea ce îl face popular atât pentru turiști, cât și pentru evenimente de afaceri.

Caracteristici de accesibilitate: Hotelul oferă acces fără trepte la intrarea principală, lifturi către toate etajele pentru oaspeți și camere accesibile pentru scaune cu rotile, cu băi adaptate (dușuri accesibile cu scaunul cu rotile, bare de sprijin). Zonele publice, cum ar fi holul, restaurantul și barul, sunt proiectate cu pasaje largi, potrivite pentru dispozitive de mobilitate. Parcarea subterană include spații accesibile special amenajate, iar personalul este instruit să asiste oaspeții cu nevoi specifice de mobilitate sau senzoriale, la cerere.

Provocări și soluții: Deoarece fațada istorică a fost integrată în noua construcție, unele puncte de intrare și coridoare pot părea înguste sau mai puțin intuitive pentru utilizatorii de scaune cu rotile. Trotuarele din jurul Calea Victoriei și din apropierea Orașului Vechi sunt uneori denivelate, ceea ce poate îngreuna deplasarea. Centrul de wellness și zona piscinei pot prezenta limitări de acces pentru oaspeții cu mobilitate redusă. Ca soluții, hotelul oferă intrări alternative accesibile, recomandă notificarea în avans pentru asistență personalizată și ar putea îmbunătăți și mai mult incluziunea prin adăugarea de semnalizare tactilă, indicatoare de orientare mai clare și lifturi pentru piscină în zona de wellness.

Clădiri din Turcia

1. Muzeul de Istorie Naturală MTA Şehit Cuma Dağ

Tip: Muzeu

Proprietate: Publică

Statut de patrimoniu cultural: Nu

Anul construcției: 7 februarie 1968

Stare de renovare: Renovat în 2011

Locație: Çukurambar Mahallesi Dumlupınar Bulvarı Nr. 11 06530 Çankaya/ANKARA

Site web: www.mta.gov.tr/v3.0/muze/anasayfa

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 50.000

Descriere: Muzeul de Istorie Naturală MTA Şehit Cuma Dağ din Ankara este un muzeu de istorie naturală de prim rang, administrat de Direcția Generală de Cercetare și Explorare Minerală (MTA). Acesta prezintă expoziții extinse de fosile, minerale și formațiuni geologice, alături de modele de dinozauri în mărime naturală și expoziții interactive în parcul energetic adiacent. Muzeul își propune să educe vizitatorii cu privire la istoria Pământului, resursele naturale și sistemele energetice prin experiențe imersive și practice.

Caracteristici de accesibilitate: Muzeul este dotat cu căi de acces pentru scaune cu rotile, rampe și lifturi pentru a asigura ușurința deplasării pe toate nivelurile. Expozițiile includ modele tactile și etichete cu caractere mari pentru persoanele cu deficiențe de vedere. Este disponibil un sistem de ghidare audio în limba turcă, care oferă tururi narate prin căști sau dispozitive mobile, îmbunătățind accesul vizitatorilor cu deficiențe de vedere sau celor care preferă învățarea auditivă. Semnalizarea bilingvă în turcă și engleză sprijină un public mai larg.

Provocări și soluții: Limitările inițiale de accesibilitate datorate terenului exterior denivelat și infrastructurii vechi au fost rezolvate prin renovări recente. Îmbunătățirile includ pasarele ușor înclinate, căi largite și zone liniștite desemnate pentru a crea un mediu mai incluziv și mai prietenos din punct de vedere senzorial pentru toți vizitatorii.

2. Moscheea Doğramacızade Ali Paşa

Tip: Clădire religioasă (moschee)

Proprietar: Fundația İhsan Doğramacı

Statutul patrimoniului cultural: Nu (dar semnificativ din punct de vedere cultural)

Anul construcției: 2005-2007 (deschisă în 2008)

Stare de renovare: Întreținută, îmbunătățiri minore

Locație: Üniversiteler Mah. Bilkent-ANKARA

Site web:

https://www.sera.com.tr/en/projects/dogramacizade-ali-pasha-mosque-108_

Număr estimat de vizitatori anual: Nu există date disponibile

Descriere: O moschee modernă cunoscută pentru stilul său arhitectural distinctiv, care îndeplinește atât funcții religioase, cât și comunitare în Ankara.

Caracteristici de accesibilitate: Intrări fără trepte, zone de rugăciune destinate utilizatorilor de scaune cu roțile și facilități de abluțiune accesibile.

Provocări și soluții: Asigurarea incluziunii, menținând în același timp integritatea arhitecturală a moscheii, a dus la adaptări bine gândite, cum ar fi instalarea unor căi de ghidare subtile pentru credincioșii cu deficiențe de vedere.

3. Hotelul Ankara

Tip: Hotel

Proprietate: Privat

Statutul patrimoniului cultural: Nu

Anul construcției: 2016

Stare renovare: Nu

Locație: Eti Mah. Celal Bayar Bulvarı. Nr.: 78/A 06570
Çankaya / ANKARA

Website: www.theankarahotel.com

Număr estimat de vizitatori anual: Aproximativ 45-50.000

Descriere: Hotelul Ankara este un hotel modern și de lux situat lângă terminalul de trenuri de mare viteză din Ankara. Este destinat călătorilor de afaceri și turiștilor, oferind acces ușor la Anıtkabir și la obiectivele turistice ale orașului.

Caracteristici de accesibilitate: Hotelul, care are 134 de camere cu o capacitate de 225 de paturi, oferă acces fără trepte, lifturi la toate etajele și camere accesibile persoanelor în scaun cu roțile, cu dușuri accesibile, bare de sprijin și băi adaptate. Camerele accesibile sunt echipate cu bucle de inducție pentru oaspeții cu deficiențe de auz. Zonele publice, inclusiv restaurantul și terasa de pe acoperiș, sunt complet accesibile.

Provocări și soluții: Pentru a oferi ospitalitate incluzivă, hotelul asigură instruirea personalului, semnalizare multilingvă și servicii personalizate pentru a satisface nevoile de accesibilitate ale oaspeților, fără a compromite confortul.

3.3 Rezumatul concluziilor și recomandărilor

Pe baza evaluărilor, au apărut câteva tendințe și provocări generale:

Puncte forte cheie:

- Multe clădiri nou construite încorporează accesibilitatea ca principiu fundamental de proiectare.
- Conștientizarea publică cu privire la accesibilitate a crescut, ceea ce a dus la eforturi proactive de incluziune.
- Tehnologiile emergente, precum sistemele de navigație inteligente și asistenții digitali, îmbunătățesc soluțiile de accesibilitate.

Provocări comune:

- Modernizarea clădirilor vechi rămâne o provocare majoră din cauza limitărilor structurale.
- Respectarea inconsecventă a legilor și reglementărilor privind accesibilitatea în diferite regiuni.
- Finanțarea insuficientă pentru proiecte de accesibilitate la scară largă în anumite zone.

Recomandări pentru dezvoltări viitoare:

- Creșterea stimulentei financiare pentru modernizarea caracteristicilor de accesibilitate în structurile vechi.
- Întărirea aplicării reglementărilor privind accesibilitatea pentru a asigura conformitatea.
- Integrarea principiilor de proiectare universală în politicile de planificare urbană pentru a crea orașe mai incluzive.

Prin abordarea acestor provocări și valorificarea studiilor de caz de succes, proiectul Open Buildings își propune să servească drept model pentru îmbunătățiri viitoare ale accesibilității în întreaga Europă.

4. Orientări practice pentru evaluarea și îmbunătățirea accesibilității

4.1 Instrument simplu pentru autoevaluarea clădirilor

Asigurarea conformității clădirilor cu standardele de accesibilitate poate fi un proces complex. Pentru a facilita acest lucru, a fost dezvoltat un instrument structurat de autoevaluare, care permite proprietarilor de imobile, administratorilor de facilități și altor părți interesate să evalueze caracteristicile de accesibilitate și să identifice domeniile care necesită îmbunătățiri.

Lista de verificare a elementelor cheie de accesibilitate

O listă de verificare cuprinzătoare servește ca bază pentru autoevaluare. Aceasta include criterii esențiale, cum ar fi:

- **Intrare și căi de acces:** intrare fără trepte, rampe accesibile, balustrade și uși largi.
- **Circulație internă:** coridoare largi, lifturi accesibile și pardoseli antiderapante.
- **Camere accesibile:** de exemplu, întrerupătoare și mânere coborâte, bucle de inducție pentru oaspeții cu deficiențe de auz și spațiu liber suficient pentru manevrarea scaunelor cu roțile
- **Toalete:** spațiu suficient pentru manevrare, bare de sprijin, chiuvete accesibile, scaun de duș și alarme de urgență.
- **Semnalizare și orientare:** semnalizare clară, lizibilă, cu sisteme de ghidare Braille și auditive.
- **Iluminat și contrast:** Niveluri adecvate de iluminare și suprafețe cu contrast ridicat pentru a ajuta persoanele cu deficiențe de vedere.
- **Măsuri de evacuare de urgență:** ieșiri de urgență accesibile, alarme vizuale și auditive și puncte de asistență pentru evacuare.

Urmând această listă de verificare, utilizatorii pot evalua sistematic clădirile și pot crea planuri de acțiune pentru îmbunătățirile necesare.

Exemple de practici bune sau necorespunzătoare

Înțelegerea accesibilității prin exemple din lumea reală ajută la ilustrarea strategiilor de proiectare eficiente și ineficiente.

Bune practici:

- **Intrări universale:** clădiri publice cu uși largi, automate, în loc de uși înguste, manuale.

- **Semnalizare accesibilă:** Spitale și aeroporturi care încorporează Braille, pictograme și directoare asistate vocal.
- **Proiectarea toaletelor:** hoteluri care oferă dușuri accesibile cu scaune cu roțile de închiriat sau scaune de duș cu bare de sprijin în fiecare cameră accesibilă.

Practici necorespunzătoare:

- **Rampe abrupte:** Centre comerciale cu rampe excesiv de abrupte, care nu respectă standardele de accesibilitate.
- **Ascensoare inadecvate:** Clădiri cu ascensoare mici care nu pot acomoda dispozitive de mobilitate mai mari sau care nu au marcaje Braille.
- **Iluminare slabă:** Biblioteci și muzee cu iluminare slabă, care creează dificultăți persoanelor cu vedere slabă.

4.2 Soluții recomandate pentru adaptarea clădirilor

Îmbunătățirea accesibilității în clădiri poate varia de la modificări minore la modernizări semnificative ale infrastructurii. Aceste adaptări pot fi clasificate în trei abordări principale.

Soluții cu buget redus pentru locuințe și spații mici

Pentru locuințe și mici afaceri, soluțiile accesibile ca preț pot aduce îmbunătățiri semnificative în accesibilitate, fără a necesita renovări majore:

- **Instalarea rampelor portabile:** rampe simple pliabile sau modulare pentru îmbunătățirea accesului la intrare.
- **Soluții de lărgire a ușilor:** utilizarea balamalelor cu deschidere completă pentru a maximiza lățimea ușii.
- **Pardoseli antiderapante:** adăugarea de benzi adezive texturate pentru a preveni alunecarea, utilizarea de pardoseli antiderapante încorporate, evitarea utilizării de soluții textile precum covoarele, pentru a facilita utilizarea scaunelor cu roțile.
- **Sisteme inteligente de control al iluminatului:** iluminat activat prin mișcare pentru a ajuta persoanele cu dizabilități locomotorii.
- **Alerte auditive și vizuale:** instalarea de sonerii cu lumini intermitente pentru persoanele cu deficiențe de auz.

Aceste soluții pot fi implementate cu investiții minime, îmbunătățind în mod semnificativ gradul de utilizare.

Adaptări pe termen mediu și lung pentru spațiile publice

Clădirile publice, locurile de muncă și zonele de agrement necesită adaptări structurate și durabile pentru a respecta standardele de accesibilitate:

- **Rampă și lifturi:** modernizarea clădirilor cu rampe conforme și instalarea de lifturi acolo unde este necesar.
- **Sisteme de intrare automate:** Implementarea ușilor cu senzori pentru un acces mai facil.
- **Zone de relaxare accesibile:** Crearea de căi de acces și zone de relaxare special amenajate pentru scaune cu roțile pentru spectacole și evenimente în teatre, stadioane, săli de conferințe și locuri în aer liber.
- **Îmbunătățiri ale sistemului de orientare:** hărți digitale interactive și aplicații mobile pentru asistență la navigare.
- **Modernizarea toaletelor publice:** instalarea de toalete complet accesibile, dotate cu butoane de asistență de urgență.

Aceste măsuri nu numai că îmbunătățesc accesibilitatea, dar creează și medii incluzive care deservește toți membrii comunității.

Inovații tehnologice în materie de accesibilitate

Progresele tehnologice au introdus soluții inovatoare care îmbunătățesc accesibilitatea clădirilor și a mediilor urbane:

- **Sisteme inteligente de navigație:** aplicații integrate cu GPS care ghidează utilizatorii pe trasee accesibile.
- **Automatizarea casei controlată vocal:** sisteme care permit persoanelor cu dizabilități să controleze iluminatul, temperatura și securitatea prin comenzi vocale.
- **Sisteme de feedback haptic:** căi vibrante și indicatoare tactile la sol pentru persoanele cu deficiențe de vedere.
- **Asistenți cu inteligență artificială (AI):** servicii bazate pe AI în aeroporturi și centre comerciale pentru a ajuta vizitatorii cu nevoi specifice de accesibilitate.
- **Imprimare 3D pentru caracteristici de accesibilitate personalizate:** dezvoltarea rapidă de rampe personalizate, dispozitive de deschidere a ușilor și dispozitive de mobilitate adaptate mediilor specifice.

Prin integrarea acestor soluții tehnologice, clădirile pot deveni mai adaptabile și mai incluzive, oferind o experiență fără probleme pentru toți utilizatorii.

4.3 Rezumatul recomandărilor

Pentru a asigura îmbunătățiri continue în materie de accesibilitate, se propun următoarele recomandări:

- **Încurajarea proprietarilor de imobile să efectueze autoevaluări:** distribuirea pe scară largă a listei de verificare a accesibilității și promovarea autoevaluării în rândul întreprinderilor și instituțiilor publice.
- **Încurajarea proprietarilor de imobile să colaboreze cu persoanele cu dizabilități:** consultarea persoanelor cu diverse dizabilități la proiectarea de clădiri noi, renovarea sau modernizarea celor vechi.
- **Implementarea mai întâi a îmbunătățirilor rentabile:** prioritizarea modificărilor minore, dar cu impact semnificativ, înainte de a investi în renovări ample.
- **Îmbunătățirea colaborării între autorități și sectorul privat:** încurajarea parteneriatelor care sprijină finanțarea și implementarea proiectelor de accesibilitate.
- **Extinderea utilizării tehnologiei inteligente:** integrarea instrumentelor digitale și a sistemelor bazate pe inteligență artificială pentru a optimiza accesibilitatea clădirilor.
- **Formare:** schimbă mentalitatea de la soluții punctuale la un angajament proactiv și continuu. Oferă angajaților competențe practice, specifice rolului lor și îi ține la curent cu standardele în continuă evoluție. Această abordare nu numai că reduce riscurile juridice și financiare, dar și creează o cultură mai incluzivă, îmbunătățește reputația organizației și le permite angajaților să promoveze îmbunătățiri ale accesibilității din interior.

Prin adoptarea acestor orientări practice, orașele, întreprinderile și persoanele fizice pot contribui la o societate mai accesibilă și mai incluzivă, asigurându-se că mediile construite răspund nevoilor tuturor utilizatorilor.

5. Tendințe

5.1 Studii de caz și exemple inspiratoare: Cum au îmbunătățit accesibilitatea comunitățile locale?

În întreaga lume, orașele și comunitățile locale redefinesc accesibilitatea prin integrarea principiilor de proiectare incluzivă în centrul dezvoltării urbane, al planificării infrastructurii și al politicii culturale. Aceste inițiative demonstrează că accesibilitatea nu este doar un drept al omului, ci și un motor puternic al inovării, sustenabilității și coeziunii sociale. Prezentăm în cele ce urmează o serie extinsă de studii de caz care inspiră, îmbogățite cu date, cronologii și rezultate măsurabile, oferind o imagine realistă a ceea ce este posibil atunci când angajamentul se întâlnește cu acțiunea.

Barcelona, Spania - Inițiativa Orașul Accesibil

De la începutul anilor 2000, Barcelona a implementat în mod constant ceea ce este acum recunoscut la nivel internațional ca Inițiativa Orașul Accesibil - un program la nivel de oraș bazat pe convingerea că accesibilitatea trebuie să fie integrată în toate politicile și proiectele. Numai între 2006 și 2018, orașul a investit peste 42 de milioane de euro în accesibilizarea spațiului public.

Barcelona:

- a integrat pavaje tactile pe 95% din trecerile de pietoni.
- a asigurat accesul pentru scaune cu roțile în 100% din autobuzele urbane.
- a modernizat peste 200 de puncte de acces la plajă, dotate cu scaune cu roțile speciale, dușuri și vestiare adaptate și personal instruit la plajele desemnate.

În plus, toate clădirile municipale noi trebuie să respecte prin lege principiile de proiectare universală. Muzeu precum Museu Nacional d'Art de Catalunya oferă acum exponate tactile și tururi în limbajul semnelor, reflectând dedicarea orașului pentru incluziunea culturală.

Potrivit Consiliului Orașului Barcelona, aceste măsuri aduc beneficii pentru peste 100.000 de persoane cu dizabilități în fiecare an și îmbunătățesc experiența urbană pentru milioane de locuitori vârstnici și turiști. Strategia de accesibilitate a Barcelonei a inspirat politici similare în întreaga Europă și a câștigat multiple premii de la organizații precum EU Access City Award.

Malmö, Suedia - Locuințe incluzive și viață urbană

În Malmö, accesibilitatea este integrată în politica urbană și de locuire prin Programul de sustenabilitate socială adoptat în 2010. Unul dintre rezultatele cheie este acela că 25-30%

dintre noile ansambluri de locuințe sunt construite în conformitate cu criteriile de proiectare universală.

Caracteristicile cheie includ:

- Intrări în clădiri fără trepte, uși automate și spații de depozitare accesibile.
- Uși largi și bucătării/băi adaptabile pentru utilizatorii de scaune cu roțile.
- Integrarea tehnologiei pentru case inteligente, care permite controlul prin comandă vocală sau prin aplicații al iluminatului, al aparatelor electrocasnice și al sistemelor de securitate.

Pentru ca locuințele accesibile să rămână incluzive și accesibile ca preț, orașul a introdus subvenții pentru chirie în funcție de venituri și stimulente pentru dezvoltatorii care acordă prioritate designului universal. În 2023, Malmö a raportat peste 4.000 de unități de locuințe accesibile, cu o expansiune continuă. Potrivit statisticilor municipale în materie de sănătate, programul a îmbunătățit semnificativ rata de viață independentă în rândul persoanelor în vârstă și al persoanelor cu dizabilități.

New York City, SUA - Accesibilitate digitală și inovare în mobilitate

New York s-a impus ca lider în domeniul accesibilității urbane. Departamentul de Transport al orașului și MTA au introdus în 2012 programul Accessible Dispatch, care permite acum utilizatorilor de scaune cu roțile să rezerve taxiuri accesibile la cerere în toate cele cinci cartiere, asigurând peste 600.000 de curse pe an.

În plus, orașul a investit în:

- Aplicația NYC Wayfinding, lansată în 2019, care utilizează inteligența artificială și date în timp real pentru a ghida utilizatorii cu deficiențe de vedere prin sistemul complex de metrou.
- Modernizarea stațiilor de metrou: începând cu 2023, 28% din cele 472 de stații de metrou din New York sunt complet accesibile, cu o investiție prevăzută de 5,2 miliarde de dolari pentru a crește acest număr la 50% până în 2034.
- Crearea de peisaje stradale accesibile în cartierele cu o populație numeroasă de persoane în vârstă și cu dizabilități, introducând borduri reduse, semnale audio pentru pietoni și marcaje rutiere cu contrast ridicat.

Potrivit unui raport din 2021 al Biroului primarului orașului New York pentru persoanele cu dizabilități, inițiativa nu numai că a îmbunătățit mobilitatea independentă, dar a fost asociată cu rate mai mari de ocupare a forței de muncă și de frecvență a școlii pentru persoanele cu dizabilități.

Ljubljana, Slovenia – Accesibilitatea patrimoniului și cultura incluzivă

Ljubljana, Capitala Verde a Europei (2016), este, de asemenea, un model în materie de accesibilitate în context istoric și cultural. Începând cu 2011, orașul a modernizat peste 70 % din clădirile sale istorice pentru a le face accesibile persoanelor care utilizează scaunul rulant, inclusiv obiective importante precum Castelul Ljubljana și Muzeul Orașului.

Strategia sa include:

- Autobuze moderne cu podea joasă, dotate cu rampe și ecrane audiovizuale în întreaga flotă.
- Colaborarea cu organizații pentru persoane cu dizabilități în vederea organizării de „trasee accesibile” pentru turiști și localnici.
- Spectacole de teatru și expoziții muzeale accesibile din punct de vedere senzorial, concepute în parteneriat cu asociații de sprijin pentru persoanele cu autism.

Consiliul de Turism din Ljubljana raportează că turismul accesibil a crescut cu 45% în ultimii 5 ani, contribuind semnificativ la economia locală și la reputația orașului ca destinație primitoare.

Dubai, Emiratele Arabe Unite - către „cel mai incluziv oraș din lume”

În ultimul deceniu, Dubai a integrat incluziunea în politica orașului sub umbrela „Comunitatea mea... Un oraș pentru toți”, cadrul la nivel de emirat care integrează accesibilitatea pentru „persoanele cu determinare” în mediul construit, servicii, transport și cultură. Acest lucru se alătură Codului universal de proiectare din Dubai, care ghidează planificarea, auditurile și modernizările în proiectele publice și private.

Domeniul public și infrastructura: în 2025, municipalitatea a anunțat că 90% din plaje și 80% din parcurile publice sunt acum complet accesibile, cu acces fără trepte, facilități adaptate și indicatoare de orientare, marcând o etapă importantă la nivel de oraș pentru timpul liber și viața de zi cu zi incluzive.

Turism și evenimente: Dubai poziționează turismul accesibil ca motor de creștere: orașul găzduiește Conferința Internațională privind turismul și călătoriile accesibile (ATTIC) în perioada 7-8 octombrie 2025 la Dubai World Trade Centre, în concordanță cu ecosistemul mai larg AccessAbilities Expo.

Transport și ecosistemul de călătorii: incluziunea se extinde și la hub-ul aviatic: Dubai Duty Free a devenit primul retailer aeroportuar din lume „certificat pentru autism” în octombrie 2025, în timp ce Emirates a anunțat că va fi prima companie aeriană din lume certificată pentru autism, după ce a instruit zeci de mii de angajați – măsuri care standardizează călătoriile prietenoase din punct de vedere senzorial prin DXB.

Accesibilitate digitală: În ceea ce privește e-guvernarea, DEWA raportează o conformitate de 100% a accesibilității web și a aplicațiilor în conformitate cu standardele Digital Dubai, ilustrând modul în care agenda orașului inteligent leagă uzabilitatea de furnizarea serviciilor. Impulsul digital mai amplu al Dubaiului a ajutat orașul să urce pe locul 4 la nivel global în IMD Smart City Index 2025, consolidând o cultură de guvernare care combină tehnologia cu incluziunea.

Concluzie: Cu o politică matură (Codul de proiectare universală + „Comunitatea mea”), îmbunătățiri măsurabile în ceea ce privește plajele și parcurile, măsuri la nivel sectorial în aviație/turism și indicatori concreți în materie de accesibilitate digitală și performanță a orașului inteligent, traiectoria Dubaiului pentru 2025 susține în mod credibil ambiția sa de a fi cel mai incluziv oraș global și oferă un model replicabil: stabilirea de standarde, măsurarea acoperirii la nivel de oraș și alinierea industriilor de marcă la obiectivul de incluziune.

Exemple suplimentare din întreaga lume

Tokyo, Japonia: Înaintea Jocurilor Paralimpice din 2020, Tokyo a modernizat aproape 90% din gări cu lifturi și benzi tactile pe podea. Au fost create peste 2.000 de camere de hotel accesibile și au fost adoptate noi legi privind accesibilitatea pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung.

Viena, Austria: Prin programul „Oraș fără bariere”, Viena a făcut accesibile peste 500 de clădiri publice din 2010 și a introdus locuri de joacă incluzive în fiecare district. Sistemul său de metrou este acum complet fără trepte și acceptă automate de bilete cu funcție de redare vocală (text-to-speech).

Toronto, Canada: Ghidul de proiectare pentru accesibilitate din Toronto este un model național din 2004. Orașul a investit, de asemenea, în parcuri multisenzoriale și a creat primul Centru dedicat Culturii Surzilor din lume într-un sit de patrimoniu.

Concluzie: o aspirație globală, o responsabilitate locală

Aceste exemple demonstrează că o planificare ambițioasă pe termen lung, combinată cu colaborarea comunității și o legislație clară, poate transforma accesibilitatea dintr-o obligație într-o oportunitate. De la transport la locuire și de la cultură la navigarea digitală, bunelor practici evidențiate aici demonstrează că accesul universal duce la un design mai bun, servicii mai bune și societăți mai bune.

Pentru proiectul OBLIGE, aceste inițiative oferă inspirație și validare. Ele ne reamintesc că auditurile de accesibilitate, analiza centrată pe utilizator și proiectarea bazată pe dovezi fac parte dintr-o mișcare globală - o aspirație colectivă de a crea spații care includ, sprijină și primesc pe toată lumea.

5.2 Impactul mai larg al mediilor accesibile

Infrastructura accesibilă depășește cu mult forma sa fizică; ea împuternicește indivizii, întărește comunitățile și transformă societățile. Clădirile, sistemele de transport, serviciile publice și platformele digitale dezvoltate pe principii de incluziune nu se limitează la a acomoda persoanele cu dizabilități, ele încurajează independența, promovează egalitatea și consolidează dreptul la participarea deplină a tuturor la viața socială. Atunci când este implementată în mod sistematic, accesibilitatea devine o bază pentru demnitate, autonomie și sustenabilitate socială.

Independență și mobilitate

Unul dintre cele mai semnificative rezultate ale mediilor accesibile este restabilirea independenței personale. Rețelele de transport fără bariere, intrările fără trepte și sistemele de mobilitate ușor de utilizat permit persoanelor să se deplaseze liber, fără a avea nevoie de asistență din partea îngrijitorilor sau a membrilor familiei. Acest lucru nu doar crește autonomia persoanelor cu dizabilități, ci le reduce dependența de serviciile sociale, transformând incluziune într-o necesitate atât socială, cât și economică. Inovațiile tehnologice precum mediile de viață controlate vocal, aplicațiile mobile de navigație și sistemele de asistență la distanță au revoluționat modul în care persoanele cu mobilitate redusă interacționează cu mediul înconjurător, permițându-le să trăiască cu autonomie și demnitate.

Incluziune socială

Participarea socială este esențială pentru bunăstarea umană, iar designul incluziv joacă un rol esențial în facilitarea acesteia. Spațiile publice fără bariere încurajează participarea la activități culturale, sociale și recreative, fie că este vorba de vizitarea muzeelor, participarea la evenimente comunitare sau pur și simplu întâlnirea cu prietenii într-un parc. Locurile de muncă accesibile promovează diversitatea, permițând persoanelor cu dizabilități să contribuie în mod semnificativ la economie și comunitate. În plus, școlile și universitățile care implementează designul universal promovează medii educaționale incluzive, în care elevii și studenții de toate abilitățile pot prospera împreună, îmbunătățind interacțiunea între colegi, empatia și egalitatea de șanse. Pe de altă parte, principiile designului universal devin din ce în ce mai importante într-o gamă largă de domenii, inclusiv arhitectura, designul de produs, tehnologia și planificarea urbană. Pe măsură ce societatea noastră continuă să acorde prioritate accesibilității și incluziunii, crește cererea de profesioniști care înțeleg și pot aplica aceste principii. Prin includerea designului universal ca materie de studiu, studenții vor învăța să proiecteze pentru un public cât mai larg posibil, indiferent de vârstă, abilități sau mediu de proveniență. Nu este vorba doar de respectarea standardelor de conformitate, ci de crearea de produse și medii mai intuitive, mai eficiente și mai comercializabile.

Sănătate și siguranță

Proiectarea pentru accesibilitate îmbunătățește în mod inerent sănătatea și siguranța tuturor. Suprafețele netede, balustradele, iluminatul bun și semnalizarea clară contribuie la reducerea accidentelor cauzate de terenul denivelat sau de amenajările confuze. Dispozitivele tactile și auditive de navigare ajută nu numai persoanele cu deficiențe de vedere sau de auz, ci și persoanele în vârstă și noii veniți care nu sunt familiarizați cu spațiul. Planurile de urgență incluzive, cu alarme vizuale, zone de refugiu marcate clar și personal instruit, asigură evacuarea completă în cazul unei crize. Cercetările au arătat că clădirile proiectate pe baza principiilor designului universal înregistrează mai puține incidente legate de siguranță și contribuie la îmbunătățirea stării de sănătate publică în general.

Aplicarea designului universal în sectorul ospitalității, în instituții și locuințe

Designul universal nu mai este limitat la teorie; acesta este implementat în multiple sectoare, îmbunătățind calitatea vieții și accesibilitatea pentru milioane de oameni. În domeniul ospitalității, al administrației publice și al locuințelor vedem cum alegerile de design bine gândite creează experiențe demne și fluide pentru grupuri diverse de utilizatori.

Hoteluri și stațiuni

Brandurile hoteliere globale au adoptat accesibilitatea ca parte a angajamentului lor față de servicii incluzive. Lanțuri precum Hilton și Marriott includ în camerele de oaspeți dușuri accesibile de tip roll-in, semnalizare tactilă și comenzi amplasate la înălțime redusă. Unele hoteluri boutique din Amsterdam și Tokyo oferă acum camere adaptate senzorial, cu iluminare reglabilă, izolare fonică și ambianță personalizabilă pentru oaspeții cu neurodiversitate. Stațiunile litorale oferă scaune rulante amfibii, lifturi pentru piscină și echipamente adaptate pentru sporturi nautice, făcând agrementul și aventura accesibile tuturor. Aceste eforturi nu numai că respectă reglementările, dar și extind acoperirea pieței și sporesc satisfacția oaspeților.

Instituții publice

Și autoritățile iau măsuri hotărâtoare pentru a face spațiile civice accesibile tuturor. În Germania, clădirile municipale dispun de acces fără trepte, ghișee reglabile și personal instruit pentru a ajuta persoanele cu o gamă largă de nevoi de acces. În Japonia, bibliotecile utilizează sisteme robotizate și aplicații mobile pentru recuperarea autonomă a cărților, în timp ce în sălile de judecată și centrele de servicii din Canada au fost introduse sisteme de transcriere automată în timp real. Aceste inovații garantează că cetățenii cu dizabilități nu mai sunt marginalizați, ci sunt sprijiniți în mod activ în interacțiunile lor publice și în participarea civică.

Clădiri de locuit

Locuințele accesibile sunt fundamentale pentru independența pe termen lung. Țări precum Olanda sunt lideri în acest domeniu, cu locuințe sociale modulare care pot fi ușor adaptate în timp pentru a răspunde nevoilor fizice în schimbare ale rezidenților. Comunitățile de locuit incluzive din Australia oferă caracteristici precum grădini pe acoperiș, bucătării comune și spații comune proiectate în comun, care prioritizează autonomia și implicarea socială. În Singapore, noile complexuri de apartamente sunt echipate cu lifturi la fiecare etaj, coridoare largi și sisteme digitale care permit controlul de la distanță al iluminatului, ușilor și aparatelor electrocasnice, ajutând locuitorii cu mobilitate limitată să trăiască confortabil și independent.

5.3 Lecții învățate și recomandări

Studiile de caz globale și aplicarea principiilor de proiectare universală oferă îndrumări concrete pentru orașe, instituții și actori privați care doresc să construiască medii incluzive. Următoarele recomandări reprezintă o sinteză a celor mai bune practici extrase din inițiative de succes din întreaga lume:

- Încurajarea autorităților locale să adopte standarde de accesibilitate: municipalitățile ar trebui să dea exemplu, stabilind reglementări clare care să impună proiectarea incluzivă atât în dezvoltările publice, cât și în cele private.
- Promovarea colaborării intersectoriale: Planificarea eficientă a accesibilității necesită coordonarea între arhitecți, ingineri, urbanisti, dezvoltatori IT, factori de decizie și utilizatori finali. Numai prin astfel de cooperare pot fi realizate soluții practice și centrate pe om.
- Investirea în soluții inteligente de accesibilitate: Adoptarea inovațiilor tehnologice precum aplicațiile de navigație bazate pe inteligență artificială, instrumentele de mobilitate automatizate și interfețele digitale, îmbunătățesc uzabilitatea și asigură infrastructura pentru viitor.
- Sensibilizarea publicului: prin campanii, programe de formare și programe școlare, societățile pot cultiva empatia, cunoștințele și implicarea proactivă în proiectarea unor medii incluzive.
- Dezvoltarea de programe de finanțare pentru îmbunătățirea accesibilității: Îmbunătățirile în materie de accesibilitate trebuie să beneficieze de sprijin financiar, în special pentru întreprinderile mici, organizațiile non-profit și proprietarii de locuințe cu venituri reduse.
- Încurajarea inovării în tehnologia asistivă: Guvernele și investitorii privați ar trebui să sprijine cercetarea și dezvoltarea de soluții de ultimă generație, cum ar fi dispozitive portabile, ajutoare inteligente pentru mobilitate și sisteme de comunicare augmentată.

Învățând din aceste succese globale și aplicând aceste recomandări, putem construi un viitor în care accesibilitatea nu este un beneficiu pentru câțiva, ci un standard comun care îi ajută pe toți. Designul incluziv nu transformă doar spațiul, ci și viețile.

6. Recomandări pentru factorii de decizie și investitori

6.1 Cum să încurajăm investițiile incluzive?

Crearea de medii incluzive nu este doar o imperativă morală și legală, ci și o oportunitate strategică de investiție. Infrastructura accesibilă contribuie la societăți mai sănătoase, mai echitabile și mai dinamice din punct de vedere economic. Pentru factorii de decizie și investitori, înțelegerea randamentului investiției (ROI) în incluziune este esențială pentru a debloca atât valoarea socială, cât și cea financiară. Pe măsură ce demografia globală se schimbă, odată cu îmbătrânirea populației și creșterea gradului de conștientizare a drepturilor persoanelor cu dizabilități, dezvoltarea incluzivă nu mai este opțională, ci o necesitate pentru o creștere durabilă.

Pentru a încuraja investițiile incluzive, existența unui cadru juridic cuprinzător și aplicabil este fundamentală. Legislația trebuie să depășească cerințele minime de accesibilitate și să promoveze în mod proactiv proiectarea universală în toate sectoarele. Codurile naționale de construcție și planurile municipale de dezvoltare ar trebui să impună accesibilitatea în toate proiectele de construcții noi și de renovări majore. Acestea ar trebui să includă repere clare și măsurabile, aplicate prin proceduri de licențiere și inspecții la fața locului. În plus, politicile de achiziții publice ar trebui să acorde preferință soluțiilor de proiectare incluzive, integrând accesibilitatea în contractele publice și în schemele de dezvoltare urbană.

Guvernele ar trebui să ia în considerare introducerea de stimulente fiscale, subvenții financiare și împrumuturi cu dobândă redusă destinate în mod specific întreprinderilor și dezvoltatorilor care se angajează să adopte practici incluzive. În Germania, de exemplu, mai multe municipalități oferă avantaje fiscale dezvoltatorilor privați care includ măsuri de accesibilitate care depășesc minimul legal. În Austria, inițiativele au sprijinit modernizarea clădirilor din patrimoniul cultural prin mecanisme de cofinanțare care combină finanțarea publică cu investițiile private, demonstrând că accesibilitatea poate fi realizată chiar și în medii protejate și complexe.

Mecanismele de recunoaștere și recompensare sunt o altă pârghie eficientă pentru încurajarea investițiilor accesibile. Premiile naționale sau regionale pentru accesibilitate, sistemele de certificare și clasamentele publice pot spori vizibilitatea și prestigiul proiectelor incluzive. Aceste sisteme pot servi ca instrumente de asigurare a calității și factori de diferențiere competitivă pentru investitori și proprietari de imobile. Etichete precum „Design pentru toți”, „Certificat « Fără bariere »” sau alte certificări naționale consolidează încrederea consumatorilor și atrag o bază diversificată de clienți, inclusiv populația în vârstă, familiile cu copii mici și turiștii internaționali.

Este esențial ca sectorul privat să își consolideze capacitățile pentru a aprofunda conștientizarea beneficiilor designului incluziv. Atelierele, programele de formare continuă și forumurile cu multiple părți interesate pot acoperi decalajul de cunoștințe dintre teoria designului și strategia de afaceri. Aceste platforme permit arhitecților, inginerilor și dezvoltatorilor să interacționeze cu specialiști în accesibilitate, factori de decizie și utilizatori cu dizabilități. Prin evidențierea studiilor de caz de succes, a analizelor cost-beneficiu și a mărturiilor utilizatorilor, aceste programe transformă conceptele abstracte în abordări aplicabile și profitabile.

Instituțiile publice ar trebui să promoveze și să disemineze în mod activ rezultatele investițiilor incluzive de succes. Orașele care au obținut beneficii economice și sociale din proiecte de reamenajare accesibile precum creșterea traficului pietonal în zonele comerciale, îmbunătățirea satisfacției clienților în hoteluri sau utilizarea mai intensă a spațiilor publice ar trebui să facă publice aceste rezultate. Parteneriatele public-privat (PPP) care includ obiective de proiectare incluzivă ar trebui extinse și formalizate, asigurând sustenabilitatea pe termen lung a infrastructurii incluzive în toate sectoarele.

În plus, investitorii ar trebui încurajați să integreze accesibilitatea în strategiile lor ESG (de mediu, sociale și de guvernanță). Pe măsură ce investițiile durabile și responsabile din punct de vedere social câștigă avânt, accesibilitatea devine o componentă esențială a pilonului „social”. Instituțiile financiare pot include indicatori de accesibilitate în evaluările ESG, încurajând companiile să considere proiectarea incluzivă nu doar ca o chestiune de conformitate, ci ca o oportunitate de a adăuga valoare, care îmbunătățește reputația mărcii, loialitatea clienților și reziliența operațională.

În concluzie, crearea unui mediu cu adevărat incluziv necesită acțiuni coordonate din partea legiuitorilor, autorităților de reglementare, urbanistilor, arhitecților, dezvoltatorilor și investitorilor. Cu stimulente, obligații legale și strategii de comunicare adecvate, investițiile incluzive pot deveni norma, nu excepția. Astfel, nu numai că ne îndeplinim obligațiile în materie de drepturi ale omului, dar construim și orașe și comunități reziliente, dinamice din punct de vedere economic și juste din punct de vedere social.

6.2 Măsurarea randamentului investițiilor în turismul incluziv

Investițiile în turismul accesibil nu numai că asigură drepturi egale pentru toți călătorii, dar generează și randamente economice măsurabile. Potrivit Comisiei Europene, turismul incluziv în întreaga UE ar putea genera până la 537 de miliarde de euro în PIB anual și ar putea susține peste 12 milioane de locuri de muncă. Cu toate acestea, din cauza lacunelor în infrastructură și servicii, se estimează că 142 de miliarde de euro din veniturile potențiale și 3,4 milioane de locuri de muncă se pierd în fiecare an atunci când destinațiile nu sunt accesibile în mod adecvat.

Dubai a luat măsuri strategice pentru a deveni unul dintre cele mai incluzive orașe din lume. Cu obiectivul de a deveni cea mai accesibilă destinație până în 2025, orașul a găzduit summituri internaționale privind accesibilitatea și a implementat măsuri pentru a face transportul, hotelurile, serviciile publice și atracțiile turistice complet accesibile. În 2024, Dubai a primit un număr record de 18,72 milioane de vizitatori internaționali, o creștere de 9% față de anul precedent, o creștere care a fost atribuită parțial inițiativelor de turism incluziv și îmbunătățirii infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități.

Aceste statistici subliniază beneficiile financiare și de reputație ale investițiilor incluzive. Destinațiile care acordă prioritate accesibilității sunt mai bine poziționate pentru a atrage călătorii în vârstă, persoanele cu dizabilități, familiile și turiștii preocupați de sănătate. Acest lucru lărgeste baza de clienți, îmbunătățește brandingul destinației și sporește competitivitatea la scară globală.

Orașele, regiunile și investitorii care recunosc aceste tendințe și se adaptează în consecință au de câștigat nu numai în termeni de responsabilitate socială, ci și în ceea ce privește performanța economică și poziția de lider pe piață. Pe măsură ce cererea globală pentru călătorii incluzive crește, designul incluziv devine un element central al strategiilor moderne de dezvoltare a turismului.

6.3 Modele de finanțare pentru adaptări accesibile

Una dintre cele mai importante bariere în calea realizării unei infrastructuri incluzive este lipsa unor mecanisme de finanțare dedicate și diversificate. În ciuda conștientizării crescânde a importanței designului universal, mulți proprietari de imobile, antreprenori și autorități municipale se luptă să finanțeze modernizările necesare pentru a asigura accesibilitatea. Acest lucru este valabil în special în orașele învechite, unde o mare parte din infrastructura existentă este anterioară standardelor moderne de accesibilitate. Pentru a depăși această provocare, este necesară o serie de modele strategice de finanțare, care să combine resurse publice și private, stimulente și expertiză.

1. Granturi și subvenții - Granturile guvernamentale și sprijinul din partea instituțiilor internaționale joacă un rol crucial în inițierea îmbunătățirilor în materie de accesibilitate, în special în clădirile publice, transporturi, educație și sănătate. De exemplu, Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) a alocat miliarde de euro pentru dezvoltarea urbană incluzivă, multe proiecte cofinanțând infrastructura accesibilă în regiunile mai puțin dezvoltate. În țări precum Spania, Polonia și Croația, fondurile structurale ale UE au făcut posibile sute de adaptări în centrele orașelor, biblioteci și gări.

2. Linii de credit cu dobândă redusă - Produsele de finanțare accesibile sunt esențiale pentru stimularea accesibilității în sectorul privat. Țări precum Austria și Germania oferă programe de împrumuturi dedicate care sprijină IMM-urile, operatorii hotelieri și instituțiile publice în

adaptarea spațiilor lor. În Austria, Oesterreichische Kontrollbank (OeKB) oferă împrumuturi în condiții preferențiale prin programele sale de finanțare pentru responsabilitate socială și de mediu, permițând renovări fără bariere în hoteluri, restaurante și proprietăți comerciale.

3. Parteneriate public-privat (PPP) - Modelele PPP combină inovația și eficiența sectorului privat cu responsabilitatea socială a sectorului public. În Turcia, astfel de parteneriate au permis dezvoltarea unor cartiere întregi cu locuințe publice accesibile, zone verzi și facilități comunitare pentru persoanele cu dizabilități. În mod similar, în Italia și Portugalia, guvernele regionale au colaborat cu bănci și firme de arhitectură pentru a moderniza clădiri istorice și școli prin investiții comune.

4. Stimulente fiscale - Stimulentele fiscale încurajează investitorii privați să includă accesibilitatea în strategiile lor de dezvoltare. Țări precum Suedia, Țările de Jos și Regatul Unit oferă deduceri și scutiri fiscale întreprinderilor care implementează caracteristici de adaptare precum rampe, lifturi și semnalizare tactilă. În unele cazuri, companiile pot compensa costurile auditurilor de accesibilitate și ale consultărilor de proiectare prin credite fiscale, încurajându-le să ia măsuri timpurii în direcția incluziunii.

5. Fonduri de reînnoire urbană - Accesibilitatea se intersectează adesea cu eforturile mai ample de reînnoire urbană. Administrațiile locale pot înființa fonduri dedicate pentru a se asigura că clădirile vechi și spațiile publice sunt modernizate în mod incluziv. În România, de exemplu, proiectele de revitalizare urbană finanțate de UE au dus la renovarea a peste 200 de clădiri istorice și administrative cu intrări, toalete și semnalizare accesibile. Aceste eforturi au fost laudate de comunitatea persoanelor cu dizabilități și au îmbunătățit turismul și implicarea culturală.

Fondurile naționale și internaționale servesc drept piloni esențiali pentru finanțarea inițiativelor de accesibilitate la scară largă. Aceste mecanisme financiare nu numai că furnizează capital, ci oferă și sprijin tehnic, consolidarea capacităților și orientări politice pentru a asigura o punere în aplicare eficientă. Țările care integrează cu succes aceste resurse în planurile lor de dezvoltare au înregistrat progrese substanțiale în materie de accesibilitate, în special în zonele defavorizate și rurale.

- **Uniunea Europeană** - Prin Fondul social european (FSE+) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), UE sprijină mii de inițiative legate de accesibilitate în statele membre. În perioada de programare 2021-2027, UE a alocat peste 86 de miliarde de euro pentru incluziunea socială, o parte din această sumă finanțând direct infrastructura pentru persoanele cu dizabilități.

- **Austria** - Programele federale și regionale promovează renovările adaptative prin subvenții specifice, în special pentru IMM-uri și structuri istorice. De exemplu, inițiativa „Austria fără bariere” facilitează accesul la serviciile publice, nodurile de transport și instituțiile culturale.

- **România** – În cadrul Planului național de redresare și reziliență (PNRR) și al programelor operaționale regionale 2021-2027, România a alocat fonduri UE semnificative pentru infrastructura incluzivă în sectoarele educației și sănătății, inclusiv pentru îmbunătățirea mobilității și pentru medii de învățare digitale accesibile. De asemenea, Programul operațional „Incluziune și demnitate socială 2021-2027” sprijină incluziunea socială a grupurilor vulnerabile: îmbunătățirea accesului la servicii sociale și de sănătate, în special pentru persoanele din comunitățile rurale și marginalizate; acordarea de sprijin populațiilor vulnerabile, cum ar fi copiii expuși riscului de sărăcie, persoanele cu handicap și persoanele în vârstă; promovarea dezvoltării comunitare integrate pentru a aborda problemele sociale în mod holistic; oferirea de asistență persoanelor celor mai defavorizate, inclusiv ajutor material și sprijin pentru locuințe.

- **Turcia** - Accesibilitatea este integrată în programele naționale de locuințe și dezvoltare, cu linii bugetare dedicate pentru întreprinderile mici și sistemele de transport public. Cofinanțarea din partea donatorilor internaționali, precum PNUD și Banca Mondială, completează bugetele naționale.

- **Banca Mondială** - Grupul Băncii Mondiale a sprijinit proiecte în peste 25 de țări pentru a integra designul universal în sistemele de transport, dezvoltarea urbană și locuințele rezistente la schimbările climatice. Aceste proiecte pun accentul pe implicarea comunității și sustenabilitatea pe termen lung.

- **PNUD** - Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare oferă granturi și asistență de specialitate pentru planificarea urbană accesibilă, concentrându-se pe populațiile vulnerabile din țările cu venituri mici și medii. Proiectele recente ale acestora din Asia Centrală și America Latină au introdus cele mai bune practici în materie de proiectare universală, inclusiv soluții construite de comunitate.

Pe lângă sprijinul financiar, aceste instituții oferă expertiză tehnică, inclusiv formarea personalului, elaborarea de linii directoare și instrumente de implicare a părților interesate. Prin promovarea transferului de cunoștințe și consolidarea capacității locale, astfel de programe contribuie la extinderea eforturilor de accesibilitate, asigurând în același timp relevanța contextuală.

Concluzie:

Combinarea diverselor strategii de finanțare, de la subvenții la stimulente fiscale, poate accelera semnificativ punerea în aplicare a inițiativelor de accesibilitate. Prin colaborarea cu actorii naționali și internaționali și prin alinierea politicii urbane la principiile incluzive, guvernele și părțile interesate private pot stimula schimbările structurale. Dincolo de îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități, infrastructura incluzivă alimentează dezvoltarea economică, consolidează coeziunea civică și sporește reziliența urbană.

7. Concluzii și apel la acțiune

7.1 Rezumatul principalelor concluzii

În această publicație am explorat rolul transformator al arhitecturii accesibile și al inovării incluzive în modelarea comunităților reziliente, echitabile și durabile. Accesibilitatea a apărut nu ca o preocupare periferică, ci ca un motor central atât al coeziunii sociale, cât și al dezvoltării economice. De la tendințele imobiliare și cooperarea public-privat până la descoperirile tehnologice și sprijinul normativ, am identificat multiple căi de creare a unei societăți mai incluzive. Momentum-ul există, însă este timpul ca analiza să se transforme în acțiune.

- • Designul universal oferă atât beneficii morale, cât și materiale. Spațiile proiectate având în vedere accesibilitatea sunt mai sigure, mai intuitive și mai funcționale pentru toți utilizatorii, nu numai pentru cei cu dizabilități. Piețele care integrează standardele de design universal raportează creșterea valorii chiriei și a proprietății, durate mai lungi de închiriere și o mai mare satisfacție a utilizatorilor. Designul universal joacă, de asemenea, un rol esențial în pregătirea pentru situații de urgență și în planificarea rezilienței. În situații precum incendii, cutremure sau crize de sănătate publică, infrastructura accesibilă asigură evacuarea în siguranță, accesul la informații și continuarea serviciilor esențiale. De exemplu, coridoarele largi și ieșirile fără trepte nu sunt doar convenabile în utilizarea zilnică, dar salvează și vieți în timpul dezastrelor.
- • Parteneriatele multisectoriale amplifică impactul. Orașele care unesc administrațiile locale, dezvoltatorii privați, instituțiile academice și ONG-urile într-o agendă comună de accesibilitate reușesc să dezvolte spații urbane integrate, centrate pe oameni. Această sinergie generează soluții mai cuprinzătoare și scalabile și accelerează adoptarea în toate sectoarele. Educația interdisciplinară este esențială pentru integrarea valorilor accesibilității în toate profesiile. Acest lucru înseamnă nu doar includerea accesibilității în programele de studiu de urbanism, ci și învățarea medicilor, dezvoltatorilor de software, personalului din domeniul ospitalității și consilierilor politici despre modul în care gândirea incluzivă poate îmbunătăți furnizarea serviciilor și eficacitatea politicilor. Cu cât accesibilitatea este considerată mai mult o competență fundamentală, cu atât aplicarea sa va deveni mai consecventă.
- • Tehnologiile emergente au putere transformatoare. De la sistemele de orientare bazate pe inteligență artificială la interfețele inteligente pentru casă controlate prin gesturi sau voce, tehnologia oferă independență, mobilitate și comunicare utilizatorilor care anterior erau excluși de la participarea deplină. Aceste inovații nu sunt futuriste, ele se întâmplă acum și remodelează ceea ce este posibil. În cele din urmă, atitudinile societății se schimbă. Există o cerere publică tot mai mare pentru echitate, demnitate și corectitudine

în mediul construit. Mișcările sociale și platformele digitale au amplificat vocile persoanelor cu dizabilități, expunând practicile de excludere și catalizând reformele. Acest impuls poate și trebuie să se traducă în angajamente instituționale, proiectare orientată către comunitate și priorități de politică națională.

- Stimulentele financiare elimină barierele. Accesibilitatea este adesea percepută ca fiind costisitoare, dar stimulentele țintite precum scutirile fiscale, cofinanțarea sau împrumuturile fără dobândă s-au dovedit eficiente în integrarea proiectării universale în domeniul locuințelor, turismului și dezvoltării comerciale.
- Conștientizarea și educația asigură continuitatea. O schimbare pe termen lung necesită nu numai infrastructură, ci și o schimbare de mentalitate. Integrarea accesibilității în programele de studii de urbanism, concursurile de proiectare și programele de certificare cultivă următoarea generație de profesioniști dedicați spațiilor incluzive.

7.2 Oportunități pentru aplicarea și îmbunătățirea continuă

Deși s-au atins repere importante în mișcarea globală pentru accesibilitate, există în continuare lacune semnificative în ceea ce privește implementarea, aplicarea și scalabilitatea. Progresul real depinde acum de ridicarea accesibilității dincolo de proiectele sau politicile individuale și de integrarea acestora în cadrele de proiectare sistemice și în practicile cotidiene. Următoarele strategii reprezintă oportunități cu impact ridicat pentru promovarea incluziunii prin inovare, colaborare și reglementare:

- • Extinderea și instituționalizarea auditurilor de accesibilitate și a programelor de certificare la nivel municipal, național și european. Aceste instrumente permit proprietarilor de clădiri, operatorilor economici și funcționarilor publici să evalueze infrastructura pe baza unor criterii transparente, recunoscute la nivel internațional, încurajând îmbunătățirea continuă și încrederea utilizatorilor. Guvernele ar trebui să revizuiască strategiile naționale în domeniul muncii pentru a promova cote de angajare incluzive, adaptări la locul de muncă și stimulente pentru investiții în accesibilitate. Companiile ar trebui să adopte linii directe clare și indicatori de performanță cheie (KPI) în ceea ce privește accesibilitatea locurilor de muncă, asigurându-se că progresul este monitorizat și celebrat. Locurile de muncă incluzive favorizează loialitatea, reduc absenteismul și atrag lucrători calificați din toate categoriile demografice. Pentru a le maximiza eficacitatea, instrumentele de audit ar trebui să evolueze odată cu schimbările tehnologice și așteptările utilizatorilor. De exemplu, incorporarea ghidurilor asistate de inteligența artificială sau a simulărilor de realitate virtuală poate ajuta la identificarea problemelor de acces care ar putea să nu fie vizibile pe listele de verificare tradiționale. Aceste inovații sporesc acuratețea și favorizează empatia în rândul evaluatorilor.

- Integrarea tehnologiilor inteligente pentru orașe, cum ar fi aplicații de ghidare bazate pe inteligență artificială, sisteme de rutare accesibile în timp real și instrumente de asistență bazate pe IoT pentru a ajuta persoanele cu dizabilități de mobilitate, senzoriale sau cognitive. Aceste straturi digitale fac mediul construit mai inteligent, mai receptiv și mai adaptabil la o varietate de nevoi ale utilizatorilor. Participarea ar trebui să se extindă la bugetare, monitorizare și evaluare post-implementare. Atelierele de design incluziv și „parcursurile de experiență” cu persoane care au trăit experiența dizabilității pot oferi informații extrem de practice și eficiente din punct de vedere al costurilor. Această abordare centrată pe om cultivă proprietatea publică și asigură că soluțiile răspund direct nevoilor comunității. Infrastructura digitală trebuie să includă, de asemenea, protecția securității cibernetice și a vieții private, pentru a asigura utilizarea în condiții de siguranță de către grupurile vulnerabile. De exemplu, aplicațiile de orientare ar trebui să evite colectarea de date personale sensibile, oferind în același timp un nivel ridicat de personalizare. Tehnologia poate fi cu adevărat incluzivă numai atunci când respectă atât accesibilitatea, cât și autonomia.
- Consolidarea monitorizării și aplicării standardelor de accesibilitate prin integrarea acestora în toate procesele de reglementare relevante, de la autorizațiile de construire și achizițiile publice până la planurile urbanistice generale. Guvernele ar trebui să înființeze inspectorate sau consilii care să asigure conformitatea și să aplice sancțiuni în caz de neglijență. Aplicarea nu ar trebui să se limiteze la măsuri punitive. Sistemele bazate pe recompense, cum ar fi clasamentele publice, eligibilitatea pentru subvenții sau premiile de design, pot motiva instituțiile să depășească conformitatea de bază. S-a demonstrat că recunoașterea publică influențează reputația și încrederea părților interesate, stimulente cheie pentru acțiuni progresive.
- - Investirea în transportul multimodal accesibil, asigurându-vă că toate sistemele urbane și rurale, autobuze, trenuri, feriboturi, platforme de car-sharing, oferă acces la nivel, indicii de navigație vizuale și auditive și aplicații care afișează actualizări în timp real privind accesibilitatea. Mobilitatea integrată și incluzivă este coloana vertebrală a unui oraș echitabil. Accesibilitatea ar trebui integrată în toate etapele achiziției de servicii de transport, de la caietul de sarcini al licitației până la feedback-ul post-implementare. Agențiile de transport pot pilota abordări noi, precum programarea asistată de inteligență artificială pentru transportul adaptat, alerte colectate de la utilizatori privind lifturile defecte și servicii de mobilitate la cerere, adaptate persoanelor cu mobilitate redusă.
 - Promovarea inovării interdisciplinare prin sprijinirea consorțiilor care includ cercetători, firme de proiectare, grupuri pentru drepturile persoanelor cu dizabilități și inovatori din sectorul privat. Aceste parteneriate ar trebui să creeze prototipuri de soluții și să le testeze la scară largă, cu feedback de la utilizatorii finali. Aceste ecosisteme ar trebui să funcționeze pe baza principiilor accesului liber, împărțând concluzii, șabloane de

proiectare și cadre de codificare. Ele pot fi integrate în programe universitare, laboratoare urbane și agenții regionale de inovare pentru a asigura o acoperire largă și durabilitate. Crearea de spații fizice, cum ar fi centre de accesibilitate sau showroom-uri, poate spori, de asemenea, implicarea publicului.

- Extinderea strategiilor de angajare accesibile, inclusiv acomodări pentru munca la distanță, platforme de recrutare incluzive, instrumente adaptive pentru dizabilități cognitive sau motorii și programe de mentorat care pregătesc persoanele cu dizabilități pentru roluri de conducere. Angajarea accesibilă trebuie să depășească simpla angajare. Integrarea, progresul în carieră, formarea și dezvoltarea leadershipului trebuie să reflecte incluziunea. Companiile ar trebui, de asemenea, să adopte strategii de branding și marketing incluzive, care să prezinte diversitatea nu ca pe un gest simbolic, ci ca pe o valoare strategică.
- Încurajarea participării cetățenilor la planificare prin metode de proiectare participativă. Prin organizarea de ateliere comunitare, mese rotunde și consultări publice care pun accentul pe opiniile persoanelor cu experiență directă în ceea ce privește dizabilitatea, proiectele devin mai precise, mai eficiente și mai durabile. Factorii de decizie politică pot solicita, de asemenea, modele de bugetare participativă în care locuitorii contribuie la alocarea fondurilor pentru îmbunătățirea accesului la nivel local. Ideile de crowdsourcing pentru transformarea spațiului public nu numai că asigură inovarea, dar și consolidează mândria civică. Aceste inițiative comunitare consolidează reziliența și sentimentul de apartenență la o identitate urbană incluzivă.

7.3 Apel la acțiune: Conducerea prin incluziune

O schimbare adevărată necesită acțiuni coordonate și angajate la toate nivelurile societății. Construirea unui viitor în care accesibilitatea nu este o excepție, ci o normă, necesită leadership, resurse și perseverență. Aceasta nu este sarcina unui singur guvern sau a unei singure companii, ci o provocare socială, în care fiecare dintre noi poate contribui prin deciziile de zi cu zi. Recomandăm următoarele acțiuni ca cadru pentru o transformare semnificativă și durabilă:

- Utilizați instrumente profesionale de evaluare a accesibilității ca AUDARA sau BREEAM-in-Use pentru a identifica lacunele din spațiile fizice, platformele digitale și servicii, precum și prioritizarea actualizărilor pe baza feedback-ului utilizatorilor. În plus, organizațiile pot utiliza aceste audituri pentru a dezvolta repere interne care să se alinieze la inițiativele și standardele globale precum UN CRPD și ISO 21542. Publicarea acestor date poate ajuta clienții, finanțatorii și publicul să ia decizii informate cu privire la serviciile incluzive.
- Partajați bune practici, rezultate ale proiectelor și inovații în materie de politici în cadrul rețelelor, atât online, cât și offline. Transparența favorizează învățarea reciprocă și permite adaptarea locală a soluțiilor globale. Arhivele de studii de caz și hărțile interactive pot vizualiza tendințele în materie de inovare în domeniul accesibilității, contribuind la localizarea celor mai bune practici globale. Comunitățile de practică ar trebui, de asemenea, încurajate pentru a sprijini dialogul continuu, mentoratul și rezolvarea colectivă a problemelor.
- Implicați-vă în activități de advocacy participând la audieri publice, contribuind la consultări sau organizând campanii axate pe îmbunătățirea aplicării legii, actualizarea reglementărilor de proiectare sau mandatele de proiectare universală. Campaniile se pot concentra pe redefinirea accesibilității ca un beneficiu pentru toți, conectând-o la populațiile în curs de îmbătrânire, nevoile familiei sau turismul cultural. Definirea accesibilității ca o investiție inteligentă, nu ca un cost suplimentar, va rezona mai larg cu liderii politici și de afaceri.
- Integrați accesibilitatea în educație prin includerea acesteia în programele de studiu de arhitectură, inginerie, IT, urbanism și administrarea afacerilor. De asemenea, oferiți module de formare specifice pentru funcționarii publici și dezvoltatorii privați. Eforturile de educare trebuie să înceapă devreme, cu teme de accesibilitate integrate în programele de studiu de educație civică, științe și etică din învățământul primar și secundar. Simulările, povestirile și vizitele pe teren pot crea empatie și conștientizare înainte ca elevii să intre pe piața muncii.

- • Finanțați inițiativele incluzive prin programe de responsabilitate corporativă, programe de subvenții, portofolii de investiții cu impact sau fundații filantropice axate pe inovare socială. Atât finanțatorii publici cât și cei privați ar trebui să solicite o clauză de accesibilitate în fiecare cerere de propuneri și să ofere puncte bonus pentru proiectarea incluzivă. Acest lucru va ridica treptat pragul de incluziune în toate sectoarele și va genera un număr tot mai mare de exemple de calitate.
- Dați exemplu: transformați organizația, casa, site-ul web sau magazinul dvs. într-un model de incluziune. Publicați politica dvs. de accesibilitate, măsurați progresul și implicați comunitatea în crearea în comun a unor îmbunătățiri suplimentare. Sisteme de recunoaștere precum premiile anuale sau certificările pentru excelență în accesibilitate pot celebra pionierii și încuraja inovarea. Susținerea publică din partea liderilor guvernamentali, a celebrităților sau a persoanelor influente poate amplifica și mai mult aceste realizări.

Lumea pe care o creăm astăzi trebuie să reflecte diversitatea, demnitatea și potențialul tuturor oamenilor. Designul incluziv nu este doar o bună practică, ci o declarație de valori. Să facem din acest moment unul în care construim punți, nu bariere. Să acționăm acum, colectiv și cu determinare.

8. Anexe și resurse suplimentare

Informații de contact pentru partenerii proiectului

Colaborarea între mai mulți parteneri a fost fundamentală pentru dezvoltarea și executarea cu succes a acestui proiect. Mai jos se află o listă a principalelor părți interesate din proiect care au contribuit cu expertiza și resursele lor pentru a asigura progresul arhitecturii accesibile și al soluțiilor inovatoare:

Organizație coordonatoare principală:

MOVEO - Verein für soziale Nachhaltigkeit und Inklusion von Menschen mit Behinderungen

- **Țara:** Austria
- **Site web:** www.moveointernational.com
- **E-mail:** info@moveointernational.com
- **Specializare:** Dezvoltarea de modele durabile pentru accesibilitate socială și fizică și incluziune în multiple sectoare

Organizații partenere:

ASOCIAȚIA CED ROMÂNIA CENTRUL DE EXCELENȚĂ PRIN DIVERSITATE

- **Țara:** România
- **Website:** www.ced-romania.org.ro
- **E-mail:** office@ced-romania.org.ro
- **Specializare:** Audituri de accesibilitate a mediilor construite, promovarea turismului și culturii accesibile și proiecte de incluziune socială

Türkiye Gençlik Birliği Derneği - TGBD

- **Țara:** Turcia
- **Website:** <https://tgbder.org>
- **E-mail:** info@tgbder.org
- **Specializare:** Dezvoltarea tinerilor, programe de incluziune socială și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, accesibilitatea și incluziunea în activitățile pentru tineri

Fiecare dintre aceste organizații aduce un set unic de competențe și experiență care completează obiectivele generale ale proiectului Open Buildings. Pentru întrebări legate de

proiect, oportunități de colaborare sau consultări privind accesibilitatea, vă rugăm să contactați oricare dintre persoanele de contact menționate mai sus.

Surse și literatură suplimentare:

Pentru lecturi suplimentare despre accesibilitate, proiectare universală și planificare urbană incluzivă, am compilat o listă cuprinzătoare de resurse cheie, studii academice și documente:

Cărți și rapoarte:

- **„Design incluziv: crearea unui mediu construit ușor de utilizat”** - John Clarkson, Roger Coleman, Simeon Keates
- **„Designul întâlnește dizabilitatea”** - Graham Pullin
- **„Orașe inteligente și accesibilitate”** - Cartea albă a Comisiei Europene, 2022
- **„Manual de proiectare universală”** - Wolfgang Preiser și Korydon Smith
- **„Viitorul transportului public: accesibil, digital și incluziv”** – Raportul Băncii Mondiale, 2021

Standarde și orientări internaționale:

- **Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CRPD)** - www.un.org/disabilities
- **Actul european privind accesibilitatea (EAA)** - Directiva 2019/882 a Uniunii Europene
- **ISO 21542: Construcția clădirilor - Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit**
- **EN 17210: Accesibilitatea și uzabilitatea mediului construit - Cerințe funcționale**
- **ISO 21902: Turism și servicii conexe - Turism accesibil pentru toți - Cerințe și recomandări**
- **EN 17161: Proiectare pentru toți - Accesibilitate în conformitate cu o abordare de proiectare pentru toți în produse, bunuri și servicii - Extinderea gamei de utilizatori**
- **EN 301 549: Cerințe de accesibilitate pentru produsele și serviciile TIC**
- **Ghidul de accesibilitate a conținutului web (WCAG) 2.1** - Standardul W3C pentru accesibilitatea digitală

Instrumente online utile și contacte:

- **Baza de date globală pentru proiectare universală** - www.uddatabase.org
- **Indicele european de accesibilitate inteligentă** - www.esa-index.eu
- **Verificator de accesibilitate a transportului public** - www.transitaccess.org
- **Alianța europeană a orașelor inteligente (ESCA)** - www.smartcities-eu.org

- **Institutul Național pentru Cercetare și Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă - URBAN-INCERC** <https://incd.ro/>
- **Centrul pentru Tehnologii Asistive și Soluții Incluzive, Turcia** - www.catisturkey.org
- **World Enabled** - www.worldenabled.org (politica globală de incluziune urbană)
- **G3ict**: Inițiativa globală pentru TIC incluzive - www.g3ict.org
- **Rețeaua Europeană pentru Turism Accesibil (ENAT)** - www.accessibletourism.org
- **Premiul Access City** - <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1141> (recunoaștere europeană pentru orașe accesibile)

Aceste resurse oferă informații și cadre valoroase pentru cei care doresc să-și aprofundeze cunoștințele despre accesibilitate și aplicațiile sale practice.

Cod QR pentru instrumente online și publicații digitale

Pentru a face această publicație și instrumentele sale mai accesibile unui public mai larg, o versiune digitală este disponibilă online. Codul QR de mai jos oferă acces direct la:

- Versiunea digitală completă a acestei publicații
- Audituri de studii de caz
- Link către aplicația Audara

Prin scanarea codului QR, utilizatorii pot explora și descărca instantaneu materiale relevante, asigurându-se că dispun de resursele necesare pentru a implementa îmbunătățiri în materie de accesibilitate în propriile proiecte.

Notă finală

Călătoria către medii construite incluzive și accesibile este în curs de desfășurare și invităm părțile interesate din diverse sectoare să utilizeze instrumentele și cunoștințele împărtășite în această publicație. Utilizând resursele furnizate aici, colaborând cu partenerii de proiect și contribuind la cercetarea în continuă creștere în domeniul accesibilității, putem crea împreună o lume în care toată lumea, indiferent de abilitățile sale, are acces egal la spațiile publice, serviciile digitale și mediul construit.

Drepturi de autor

Publicația *Open Buildings of Europe* © 2025 realizată de Moveo AT / CED RO / TGBDER TR este licențiată sub licența Creative Commons **Atribuire – Necomercial – Distribuie în condiții identice 4.0 Internațional (CC BY-NC-SA 4.0)**. Pentru a vizualiza o copie a acestei licențe, vizitați: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

OPEN BUILDINGS
We hold the Key to Accessibility